

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Tiszaszentmárton Község Önkormányzata

2013-2018

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	229
Bevezetés	229
A település bemutatása	231
Értékeink, küldetésünk	231
Célok.....	232
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	234
1. Jogszabályi háttér bemutatása	234
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	236
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	239
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	254
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	263
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	267
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	270
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	273
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	275
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	275
1. A HEP IT részletei	275
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	275
A beavatkozások megvalósítói.....	279
Jövőképünk	282
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	283
3. Megvalósítás.....	294
A megvalósítás előkészítése.....	294
A megvalósítás folyamata.....	294
Monitoring és visszacsatolás.....	296
Nyilvánosság.....	297
Érvényesülés, módosítás	302
4. Elfogadás módja és dátuma.....	304

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Hazánkban a területi egyenlőtlenségek két viszonylatrendszer mentén jelennek meg: egyrészt a községek, falvak és városok összehasonlításában, másrészt az ország keleti és nyugati fele között. Hazánkban a lakossági csoportokat szociálisan hátrányosan érintő helyzetek kialakulásában

természetesen sok tényező játszhat szerepet. Kiemelkedik azonban ezek közül kettő: egyfelől a foglalkoztatási helyzet – azaz másként fogalmazva a munkaerőpiacon elfoglalt hely –, másfelől pedig a lakóterület földrajzi elhelyezkedése. A két feltételegyüttes szoros összefüggést mutat egymással. Az ország régiói, megyei között jelentős (és tartósan bizonyuló) különbségek vannak a foglalkoztatási helyzetet tekintve. A munkanélküliség mértéke a budapesti, központi régióban a legkevésbé rossz, éppen feleannyira, mint a keleti régiókban. A megyéken, régiókon belül a kistérségi szerkezetben további éles differenciálódás tapasztalható. Egyes kistérségekben, foglalkoztatási körzetekben a munkanélküliség tartósan 10–15% fölött van. Gyakori, hogy a térségekben magas a nem regisztrált munkanélküliek aránya is. Ez a jelenség arra mutat, hogy a munkaerőpiacra bejutást megszabó esélyek területi alapon erőteljesen és tartósan differenciáltak. A hátrányos helyzetű kistérségek településeinek a demográfiai összetétel általában az átlagnál kedvezőtlenebb. Egyes kisebb falvakban a 60 évesnél idősebbek aránya megközelíti a 30–40%-ot. Jellemző továbbá a hátrányos helyzetű térségekben a lakosság összetételére az alacsony iskolázottság, s ugyancsak jellemző az egészségügyi problémák nagyarányú jelentkezése. Sok településen, térségben nagy és növekvő arányú a roma lakosság jelenléte, amely az előző társadalmi jellemzők mentén a hátrányok halmozott megjelenésével jár. A hátrányos helyzetű megyékben, kistérségekben a szociális feszültségek markánsan, kiélezetten nyilvánulnak meg. Éppen a hátrányos helyzetű térségek településeinek állnak ugyanis leginkább szűkös mértékben rendelkezésre a szociális feszültségek kezelésére szolgáló ellátórendszerek, elsősorban a települések alacsony gazdasági teherviselő képessége miatt. Ennek következtében az egyes társadalmi csoportoknak jelentősen különbözőek lehetnek az esélyeik egy elfogadható társadalmi léthelyzet megteremtésére/biztosítására, s ezek a különbségek nem kis részben a szociális szolgáltatások igénybe vételére való lehetőségek különbségeiből erednek, s azokban mutatkoznak is meg.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Tiszaszentmárton Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

---

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

* Cigány/Roma

Tizsaszentmárton község Magyarország Alföldjén, a Nyírségben, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye északkeleti részén található. A Tisza felső folyásánál Záhonyon túl Vásárosnamény felé helyezkedik el e határmenti település, melynek lélekszáma az utolsó évtizedekben kevésbé változik, 2011-ben 1236 fő. Történelmi település, melynek első írásos feljegyzései a XI. századból valók. A településen található egy óvoda, egy általános iskola. Van egy orvosi rendelője, egy tájháza, horgásztava, könyvtára. A község temetőjében emeltette a polgármesteri hivatal az első és második világháborúban elesett katonák emlékére a „Hősök Emlékművét”. A gránit lapba a tizsaszentmártoni hősök nevei kerültek bevésítésre. Az emlékmű 1997-ben készült. A település középpontjához érve tekintélyes dombon fákkal szegélyezett környezetben pillantható meg a református templom, mely az 1067-ben emelt Szent Márton kápolna romjaira épülhetett. A templom gótikus stílusú, ablakai kődíszítésűek. A XVI. századtól a református felekezethez tartozó. A településnek egy temploma és egy református egyházközsége van, amely kifejezi a falu egybetartozását.

Tizsaszentmártonban elég magas a cigány* kisebbséghez tartozók aránya, az összlakosság 38%-a cigány származású.

Az elmúlt 5 évet alapul véve megállapítható, hogy a vándorlási mérleg folyamatosan negatív, a lakosság jelenleg 1230 fő körül mozog. 2009-ben 15 fő költözött a településre, és 48 költözött el onnan. 2009-ben a település lélekszáma 1243 fő volt.

A nemek aránya kiegyensúlyozottnak mondható, általában kicsivel magasabb a nők aránya.

A lakosság összetételére a fiatalos népegyenlőség jellemző, a 2011-es évet vizsgálva a 65 év feletti lakosság száma: 172 fő, a 1-14 éves korú lakosságé: 264 fő, az öregedési index: 80,75%.

A településen nagy problémát okoz a munkanélküliség, 2011-ben az aktív korúak 26,67%-a volt munkanélküli, ami az aktív korú nők 23,26%-át, a férfiak 31,17%-át érinti. A munkanélküliség magas a pályakezdő diplomával rendelkezők, mind a szakképzettséggel rendelkezők és a szakmunkások körében is. Magas a településen élők körében az alacsonyan iskolázottak aránya is. A rendelkezésünkre álló 2001-es népszámlálás adatai szerint a 15 és idősebb korú lakosság 20,76%-a általános iskolai végzettséggel sem rendelkezik. A cigány kisebbséghez tartozó lakosság aránya magas, ami nehezíti a helyzetet, ugyanis ők legtöbb esetben nem a magasán kvalifikált munkaerőt képviselik. Sajnos sok család küzd megélhetési gondokkal, a fiataloknál sok esetben az elvándorlás figyelhető meg munkahely hiányában, amely nagy problémát okoz.

Értékeink, küldetésünk

Értékeink közé tartozik a népi hagyományok ápolása, a tájház, a horgászto működtetése. Jelen programban rögzítésre kerülő, az esélyegyenlőség előmozdítását, annak biztosítását elősegítő intézkedéseinkkel azt szeretnénk elérni, hogy a településen a mélyszegénység jelenlegi szintje csökkenjen, a fiatal lakosság körében a motiváltság, az iskolai képzésben való részvétel emelkedjen, az aktív korúak foglalkoztatási és felnőttképzési programokban való részvételét elősegítsük. Szeretnénk biztosítani a lehető legmagasabb, és egyenlő esélyű hozzáférést a közszolgáltatásokhoz, az egészségügyi, valamint a szociális ellátásokhoz.

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség érvényesítése

nem csak követelmény, hanem az önkormányzatnak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges, vagy fogyatékkal élő, milyen a származása, vagy a vagyoni helyzete. Alapfeltétel a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Tiszaszentmárton település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

A mélyszegénységben élők és romák, illetve a gyermekek célcsoportjára vonatkozóan Tizsaszentmárton község rendelkezik helyi rendelettel, az Önkormányzati Képviselő-testületnek a 6/2009. (IV.20.) számú rendelete a szociális ellátásokról. A rendelet célja, hogy a település lakóinak szociális biztonsága érdekében meghatározza a helyi önkormányzat által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét; a szociális ellátás iránti kérelem benyújtásának módját, és egyéb eljárási szabályokat; a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit. Az önkormányzat a következő pénzügyi ellátásokat állapítja meg:

a, a szociális törvényből fakadó pénzügyi ellátások:

- átmeneti segély,
- temetési segély,

b, az önkormányzat által megállapított természetbeni ellátások:

- köztemetés,
- közgyógyellátás,

c, szociális alapszolgáltatások

- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- nappali ellátás.

Az egyes ellátási formákra vonatkozó részletes szabályokat külön határozza meg a rendelet.

Az átmeneti segély, a temetési segély és a lakásfenntartási támogatás pénzbeli ellátás helyett természetbeni ellátásként is nyújtható.

Tiszaszentmárton egy Közoktatási Esélyegyenlőségi Programot fogadott el 5 éves időtartamra, melynek célja, hogy biztosítsa a településeken a szegregációmentességet és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl a program célja az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása a településeken élő hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében. A település közoktatási intézménye számára meghatározza a következő kötelező feladatokat:

- kompetenciamérés eredményeink javítása,
- SNI tanulók felülvizsgálata,
- 3 éves korú gyermekek beóvodáztatása,
- óvoda és iskola közötti átmenet segítése,
- pontos adatkezelés.

Tiszaszentmárton Község a 2008.01.01-jén létrejött Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás tagja volt 2013.06.30-ig. 2013.07.01-jétől a társulás átalakult önkormányzati társulássá, de a neve nem változott.

Az oktatás és nevelés területén a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában működő Záhony és Bodrogköz Térségek Egységes Pedagógiai Szakszolgálat (székhelye: 4625 Záhony, Ady Endre út 17; telephelye: 3973 Cigánd, Fő út 90.) látja el az alábbi pedagógiai szakszolgálati feladatokat a térséghez tartozó településeken:

- gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás,
- fejlesztő felkészítés,
- nevelési tanácsadás,
- logopédiai ellátás,
- gyógytestnevelés,
- továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Tiszaszentmárton község rendelkezik településrendezési tervvel - 2005 novemberétől -, melynek általános célkitűzései:

- A település életminőségének megőrzése, javítása, a gazdasági alapok fenntartható fejlesztésével.
- A település népességmegtartó képességének megőrzése, bővítése.
- Olyan helyi közösségek kialakítása, amelyek további társadalmi-gazdasági fejlesztések alapját képező vonzó vidéki életmódot hoznak létre.
- A kistérségi, településközi együttműködés erősítése, a lakosság, különösen az agrárágazatban tevékenykedők felkészítése az Európai Unió csatlakozás utáni helyzetre, különös tekintettel az Unió követelményekre és a pályázható támogatások ismeretére, az igénybevétel technikájára.
- A gazdasági funkciók kiszélesítése.

A településszerkezet változása:

A településszerkezet fejlesztésének céljai:

Célként tűzzük ki, hogy a település

- be tudja fogadni a település fejlődését biztosító funkciókat, melyek elsősorban a vállalkozói terület kialakítását megcélzó gazdasági funkció, idegenforgalmi funkciók és a településen belüli lakóterület fejlesztés, lakófunkció,
- biztosítsa a településfejlődés belső igényeihez szükséges területeket (lakásellátás, szabadidős területek, zöldterületi rendszer, falusi turizmus),
- korszerűsítse a belső közlekedési hálózatot, s ezzel csökkentse a forgalomterhelést, a környezetszennyezést, növelje a csillapított forgalmú zónát, javítsa a település életkörülményeit, a település arculatát, és a biztonságot.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Tiszaszentmárton Község a 2008.01. 01-jén létrejött Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás tagja volt 2013.06.30-ig. 2013.07.01-jétől a társulás átalakult önkormányzati társulássá, de a neve nem változott.

Az oktatás és nevelés területén a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában működő Záhony és Bodroghöz Térségek Egységes Pedagógiai Szakszolgálat (székhelye: 4625 Záhony,

Ady Endre út 17; telephelye: 3973 Cigánd, Fő út 90.) látja el az alábbi pedagógiai szakszolgálati feladatokat a térséghez tartozó településeken:

- gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás,
- fejlesztő felkészítés,
- nevelési tanácsadás,
- logopédiai ellátás,
- gyógytestnevelés,
- továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás.

2009. január 1-jétől a Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás önálló intézmény fenntartásával, a mikrokörzetek egyesítésével akarta egyenlő eséllyel biztosítani a kistérség valamennyi településén élők számára szükséges és kötelezően előírt ellátási formákat. Így közös erővel Mándok székhellyel működik, Szociális Központ elnevezéssel az intézmény a szociális válsághelyzetben élők érdekében.

Az intézmény Tiszaszentmárton településen az alábbi ellátásokat nyújtja:

- **Gyermekjóléti szolgáltatás:** speciális személyes szolgáltatás, amely a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését szolgálja. A gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosítani kell a családgondozó tevékenységet, szolgáltatás közvetítésével segíteni a kliens hozzájutását a nem a szolgálat által nyújtott szolgáltatásokhoz, megszervezni a szakmai fórumokat, a helyettes szülői hálózatot, valamint a gyermekek és fiatal felnőttek számára a szabadidős programokat.
- **Étkeztetés:** Étkezésben részesíthető az az igénylő, illetve általa eltartott is, aki kora, egészségi állapota miatt nem képes legalább a napi egyszeri meleg étkezéssel más módon gondoskodni.
- **Házi segítségnyújtás:** A házi segítségnyújtás olyan gondozási forma, amely az igénybevevő önálló életvitelének fenntartását – szükségleteinek megfelelően – lakásán, lakókörnyezetében biztosítja. A házi segítségnyújtás keretében gondoskodni:
  - azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, és róluk nem gondoskodnak,
  - azokról a pszichiátriai betegekről, fogyatékos személyekről, valamint szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásában segítséget igényelnek, de egyébként önmaguk ellátására képesek,
  - azokról az egészségi állapotuk miatt rászoruló személyekről, akik ezt az ellátási formát igénylik, illetve bentlakásos intézményi elhelyezésre várnak,
  - azokról a személyekről, akik a rehabilitációt követően a saját lakókörnyezetükbe történő visszailleszkedés céljából támogatást igényelnek önálló életvitelük fenntartásához.
- **Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás:** A saját otthonukban élő, egészségi állapotuk, és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, ill. pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

- **Családsegítő szolgáltatás:** A családsegítést nyújtó szolgáltató/intézmény, amely feltérképezi az ellátási területén élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a családsegítés céljáról, tartalmáról.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A település szerkezetét, demográfiai bemutatását tekintve a lakónépesség számára, összetételére korcsoport és nem szerint, állandó jellegű odavándorlás-, elvándorlás egyenlegre, öregedési indexre, illetve természetes szaporodásra vonatkozó adatok állnak rendelkezésre.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzetét, esélyegyenlőségét tekintve releváns adatok állnak rendelkezésre a munkanélküliekről korcsoport, nem szerint, nyilvántartott álláskeresőkről nem és iskolai végzettség szerint, a 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek számáról nemenként, az iskolázottságról, lakáshelyzetről. Tiszaszentmárton településen nem megoldott a felnőttoktatás annak ellenére, hogy magas az alacsony iskolázottságúak aránya.

A gyermekek helyzetét vizsgálva, megállapítható, hogy nagyon magas a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű kiskorúak száma a településen, nincsen bölcsőde, illetve családi napközi.

A nők helyzetét tekintve megállapítható, hogy nincsen kellően megalapozott, és naprakész adat sem a nők helyzetéről, sem iskolai végzettség és elhelyezkedés tekintetében.

Az idősek helyzetéről elmondható, hogy nincs a településen a 64 évnél idősebbek számára nappali ellátást biztosító szociális alapszolgáltatás, emiatt napközbeni elfoglaltságuk, társas kapcsolataik ápolása, kialakítása nem megoldott.

A fogyatékkal élőkrol nagyon kevés adat áll rendelkezésünkre, a településen nincsen fogyatékos személyek önálló életvitelét támogató helyi intézmény, szociális szolgáltatás, és a legtöbb helyen az akadálymentesítés sem megoldott.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A magyar társadalom mintegy harmada szegény abban az értelemben, hogy a létminimum alatt élnek, hogy csak a legszigorúbb takarékoság mellett képesek a családok fennmaradni, s ha a legkisebb váratlan baj bekövetkezik, akkor könnyen összeomlik az életük. E harmadon belül sokféle fokozat, sokféle árnyalat van a mély szegénységtől, a tartós nyomortól az átmeneti szűkösségig.

Valószínű, hogy a „kirekesztés” – az áthidalhatatlan társadalmi távolság, a társadalmi tagság megszűnése – létezik, de csak részben vagy rosszul mérhető, és talán – legalábbis Magyarországon – nem teljesen végzetes, befejezett folyamat. Az előítélet – tudjuk – falakat emel. Mégsem tudjuk empirikus vizsgálatban úgy mérni, mint a rossz táplálkozást, vagy a szavazáson való részvételt, hogy valakivel szemben mekkorák, és hogyan nyilvánulnak meg az előítéletek. Az sem biztos, hogy a komplex, sokdimenziós jelleg a kirekesztés elkerülhetetlen velejárója. Ha valaki a cigánysoron lakik, ez önmagában a társadalomból kirekesztettséget jelent. A cigánytelepről vagy szegénysorról persze lehet munkába járni – csak éppen sokkal nehezebb a tárgyi és pszichológiai nehézségekkel megküzdni. És itt kezdődhet a vita, hogy ha mindezen akadályokat sikerült legyőzni, és a több műszakos állást megtartani, vagy a gyereket középiskolába járatni, akkor ez azt jelenti –e, hogy a cigánysor nem jelent kirekesztést? A válasz bizonytalan. A kirekesztés, a végzetes és visszafordíthatatlan leszakadás a cigányok többségét (valószínűsíthetően 60-80 százalékát), a nem cigányok 5-8 százalékát fenyegeti. Úgy tűnik, hogy óriási erőfeszítésekkel és általában valamilyen külső segítséggel ezekből a gettókból is ki lehet törni. Ebből az állításból kettős következtetés adódik. Egyrészt: ha nincs külső segítség, akkor e rossz helyzetű csoportok sorsa megpecsételődik, mert nem várható el, nem is emberre szabott feladat, hogy tömegek saját erejükből emeljék fel magukat. Másrészt: nem minden segítség hatékony. A szegénység kezelésének legfőbb központilag szorgalmazott, sokszor helyi forrásokra és vezetésre bízott megoldásai – a széleskörű, de kis összegű transzferjövendelmek, illetve a közmunka – esetleg enyhíthetik a szegénységet, de inkább befagyasztják a nyomort, minthogy kiutat kínálnának. *³

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a Möt-v-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Magyarország társadalmi-gazdasági helyzetéről elmondható, hogy hazánk észak-keleti régiójában a legalacsonyabb az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP); magasan az országos átlag fölött van a munkanélküliségi ráta; a három észak-keleti megye (Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) a pénzbeni rendszeres szociális segélyezettek 42%-át mondhatja magáénak. A helyi esélyegyenlőségi program 3.2.1.a.sz. táblázatában megállapítható, hogy Tiszaszentmártonban nagyon magas a munkanélküliség aránya, legmagasabb 2011-ben volt, összesen a munkavállalási korúak 26,67%-a volt nyilvántartott álláskereső. A 3.2.1.b.sz. táblázattal összehasonlítva megállapítható, hogy Tiszaszentmárton településen a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei átlagnál magasabb az álláskeresők aránya.

*3 Ferge Zsuzsa: Kétébességű Magyarország

3.2.1.a számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma Tiszaszentmárton

	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
				fő	%	fő	%	fő	%
2007	414	435	849	71	17,1 4	89	21,4 9	160	18,8 4
2008	445	433	878	81	18,2 0	94	21,7 0	175	19,9 3
2009	448	356	804	81	18,0 8	107	30,0 5	188	23,3 8
2010	453	426	879	87	19,2 0	98	21,6 3	185	21,0 4
2011	417	434	851	97	23,2 6	130	31,1 7	227	26,6 7

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.1.b számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma Sz-Sz-B megye

	15-64 év közötti lakónépesség (fő)			nyilvántartott álláskeresők száma					
	nő	férfi	összesen	nő		férfi		összesen	
				fő	%	fő	%	fő	%
2007	202954	203219	406173	2299 1	11,3 2	2912 1	14,3 2	5211 2	12,8 3
2008	198640	203014	401654	2474 7	12,4 5	3154 2	15,5 3	5628 9	14,0 1
2009	166511	202246	368757	2666 4	16,0 1	3449 3	17,0 5	6115 7	16,5 8
2010	202350	203031	405381	2785 5	13,7 6	3362 5	16,5 6	6148 0	15,1 6
2011	202250	203047	405297	2791 8	13,8 0	2998 3	14,7 6	5790 1	14,2 8

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

A program készítésének időpontjában csak a 2001. évi népszámlálásból állnak rendelkezésre településadatok. Az adatokból kitűnik, hogy nagyon magas azon személyek aránya, akik még általános iskolai végzettséggel sem rendelkeznek. Szignifikáns különbség nem tapasztalható a nemek között, 0,41%-al magasabb az általános iskolai végzettséggel nem rendelkező férfiak aránya. (3.2.5.sz. táblázat)

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

év	15 éves és idősebb lakosság száma összesen			15-X éves legalább általános iskolát végzettek száma			általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők 15-x évesek száma					
	összesen	nő	férfi	összesen	nő	férfi	Összesen		nő		férfi	
	fő	fő	fő	fő	fő	fő	fő	%	fő	%	fő	%
2001	968	500	468	767	402	365	201	21,38	98	19,6	103	21,79

2011	1023	527	496	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
------	------	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás, Önkormányzati adatgyűjtés

Az iskolai végzettséget a nyilvántartott álláskeresők számával megállapítható, hogy a munkanélküliek közel felét a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek, valamint a 8 általános végzettségűek teszik ki. A rendelkezésünkre álló legfrissebb adatok vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy 2011-ben az álláskeresők 47,18%-a rendelkezett 8 általános, illetve ettől alacsonyabb végzettséggel.

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

Év	nyilvántartott álláskeresők száma összesen	A nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint	
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség	8 általános végzettség
	Fő	fő	fő
2007	224	14	102
2008	218	10	92
2009	310	11	146
2010	102	12	142
2011	337	13	165

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatásban minden évben több mint 100 fő vesz részt. A résztvevők túlnyomó részét a roma lakosság teszi ki. Sajnos a közfoglalkoztatáson kívül egyéb foglalkoztatási programok helyben nem működnek, sajnos olyanok sem, amelyek képzést is magukban tudnának foglalni.

3.2.9. számú táblázat - Közfoglalkoztatásban résztvevők száma

	Közfoglalkoztatásban résztvevők személyek száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők romák aránya az aktív korú roma/cigány lakossághoz képest
2010	110	12,91	68	n.a.
2011	115	13,23	73	n.a.
2012	101	11,58	64	n.a.

Forrás: Önkormányzat adatai

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

2011-es adatok szerint Tiszaszentmárton településen a regisztrált egyéni vállalkozások száma 249 volt. A településtől 8 km-re található Záhony, melyet a 4-es főút és a vasútvonal köti össze a fővárossal és az ország többi részével. 2011-ben a településen 4 étel-miszer vegyesüzlet volt nyilvántartva. A közeli városközpont, Záhony autóval, autóbusszal könnyen megközelíthető a településről, Kisvárdra (30 km) autóval könnyen, viszont tömegközlekedéssel nehezen érhető el, először autóbusszal kell eljutni Záhonyig, majd vonatközlekedéssel érhető el.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korúak, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek is. A 21-26 közötti korosztály tekintetében sokszor megfigyelhető az elvándorlás munkahely hiányában. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. A fiatalok foglalkoztatáshoz való hozzáférésnek biztosítására a településen nagy szükség lenne, hogy a fiatalok munkát találjanak, és itt telepedjenek le.

Felnőttképzésben résztvevők számáról pontos adat nem áll rendelkezésre az önkormányzatnál.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A legközelebbi vonzásközpontunkban, Kisvárdán a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Kisvárdai Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége a Szent György tér 4. szám alatt fogadja az álláskeresőket, a nem nyilvántartott munkát keresőket. Minden esetben elsődleges szempont, hogy az ügyintézők az ügyfelek részére megfelelő állásokat keresnek és ajánlanak fel. A Kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat.

Jelenleg a TÁMOP 1.1.2.-11/1. program, amelynek célja a hátrányos helyzetű álláskeresők munkaerőpiacra való belépésének segítése, komplex, személyre szabott, a helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez és igényekhez igazodó szolgáltatásokkal és támogatásokkal.

Célcsoportjai:

1. Legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők.
2. Pályakezdő álláskeresők, illetve a 25 év alatti álláskeresők
  - kizárólag munkaerő-piaci szolgáltatások igénybevétele céljából álláskeresőként nem nyilvántartott 25. életévét be nem töltött fiatalok,
  - preventív szolgáltatásban részesíthető (pl. iskolai tanulmányokat folytató) fiatalok.
3. A projektbe történő bevonás időpontjában az ötvenedik életévüket betöltött álláskeresők.
4. Azok az álláskeresők, akik a projektbe való belépést megelőző 12 hónapon belül gyermekgondozási segélyben, terhességi-gyermekágyi segélyben, gyermekgondozási díjban részesültek; illetve gyermeknevelési támogatásban, ápolási díjban részesültek, vagy jelenleg is részesülnek.

Álláskeresőként való nyilvántartásba vétel hiányában is bevonható az a személy, aki a projektbe való jelentkezéskor gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozási díjban, gyermeknevelési támogatásban, valamint ápolási díjban részesül, feltéve, hogy kereső tevékenysége alapjául szolgáló jogviszonya az előzőekben felsorolt ellátások folyósításának megkezdését megelőzően, vagy az ellátás folyósítása alatt szűnt meg, és a projektbe történő bevonásának időpontjában nem folytat kereső tevékenységet.
5. Foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult álláskeresők.
6. Tartósan munkanélküliek vagy tartós munkanélküliséggel veszélyeztetettek: elavult vagy nem használható szakképzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők, vagy három hónapja nyilvántartott álláskeresők, vagy – nyilvántartási időtartamtól függetlenül – csoportos létszámleépítésben érintett álláskeresők.

A program keretében képzési támogatásban, foglalkoztatási támogatásban (bérköltség vagy bértámogatás), és vállalkozóvá válás támogatásban lehet részt venni. Ezen kívül a 25 év alatti

pályakezdő álláskeresők számára igénybe vehető az Első Munkahely Garancia program is, mely 6 hónap időtartamra 100%-os bérköltség és járulékainak fedezésére nyújt támogatást a potenciális munkaadók részére.

Egyéb munkerő-piaci szolgáltatásként tanácsadás keretében: munka-, pálya-, álláskeresési-, rehabilitációs és pszichológiai egyéni tanácsadáson való részvételre van lehetőség.

Felnőttképzés Tiszaszentmárton településen				
Év	Képzés megnevezése	Részvevők száma (fő)	Eredményesen befejezettek száma (fő)	Megszerzett képesítések
2008	0	0	0	0
2009	0	0	0	0
2010	Tanulási- és munkamotiváció erősítése	18	18	Tanúsítvány
2011	Kerti munkás	12	12	OKJ bizonyítvány
2011	Szobafestő	12	12	OKJ bizonyítvány
2011	ECDL Start	12	11	ECDL vizsgakártya
2012	Tanulástechnikai tréning	10	10	Tanúsítvány

Forrás: Helyi adatgyűjtés

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A mélyszegénységben élők és romák foglalkoztatására az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben közfoglalkoztatás keretében valósul meg.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nincs tudomásunk hátrányos megkülönböztetésről a foglalkozás területén.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapján az önkormányzat a jogosultak részére jövedelmük kiegészítésére és pótlására pénzbeli és természetbeni szociális ellátást nyújt. Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. Ennek körében foglalkoztatást helyettesítő támogatás és rendszeres szociális segély igénybe vételére van lehetőség.

A nyilvántartott álláskeresők száma minden évben magas. Az álláskeresői segélyben részesülők száma alacsonyabbnak mondható, minden évben 10% alatt van. 2012-ben a rendszeres jövedelem nélkül élők közül senki nem részesült álláskeresői segélyben.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresői segélyben részesülők száma

	Nyilvántartott álláskeresők száma	segélyben részesülők fő	segélyben részesülők %
2008. 1. negyedév	166	9	5,42
2008. 2. negyedév	167	4	2,39
2008. 3. negyedév	167	8	4,79
2008. 4. negyedév	176	9	5,11
2008. átlag	169	7,50	4,43
2009. 1. negyedév	183	14	7,65
2009. 2. negyedév	124	12	9,67
2009. 3. negyedév	142	7	4,92
2009. 4. negyedév	174	24	13,79
2009. átlag	155,75	14,25	9,14
2010. 1. negyedév	214	15	7,00
2010. 2. negyedév	132	2	15,15
2010. 3. negyedév	133	8	6,01
2010. 4. negyedév	172	29	16,86

2010. átlag	162,75	13,5	8,29
2011. 1. negyedév	221	37	16,74
2011. 2. negyedév	172	13	7,55
2011. 3. negyedév	169	14	8,28
2011. 4. negyedév	201	1	0,49
2011. átlag	190,75	16,25	8,51
2012. 1. negyedév	252	0	0
2012. 2. negyedév	155	0	0
2012. 3. negyedév	155	0	0
2012. 4. negyedév	153	0	0
2012. átlag	178,75	0	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek száma

A nyilvántartott álláskeresők közül 2010-ben részesültek legtöbbször álláskeresési járadékban, ennek aránya 34,05% volt.

	nyilvántartott álláskeresők száma	álláskeresési járadékra jogosultak	
		fő	%
2007	160	18	11,25
2008	175	55	31,42
2009	188	25	13,29
2010	185	63	34,05
2011	227	47	20,70

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

a) bérlakás-állomány

Bérlakás nem található a településen.

b) szociális lakhatás

Szociális lakásállomány sincs a településen.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanról nincs tudomásunk.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

A településen elégtelen lakhatási körülményt biztosító lakások száma évek óta 3, mind magántulajdonú lakás (forrás: 3.4.1 számú táblázat), veszélyeztetett lakhatási helyzet, hajléktalanság azonban nincs a településen.

e) lakhatást segítő támogatások

A szociálisan rászorulóknak esetében lakhatást segítő támogatás a normatív lakásfenntartási támogatás. A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás.

3.4.3. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők

A lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma szinte évről évre nő. Adósságcsökkentési támogatásban senki nem részesül Tizsaszentmárton településen, mert nincs rá forrása az önkormányzatnak. 2011-ben a lakosság 13,26%-a részesült lakásfenntartási támogatásban.

	lakásfenntartási támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2007	76	0
2008	68	0
2009	98	0
2010	99	0
2011	164	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság

A szegénység kihatással van a lakásviszonyokra is. Jellemző problémái a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása. Konkrétan arról, hogy mennyi eladósodott család van a településen, nem rendelkezünk pontos adatokkal. Viszont az anyagi gondokkal küzdő családok száma évről évre nő. Adósságcsökkentési támogatás nincs Tiszaszentmártonban.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A lakások belterületen, lakóövezetben helyezkednek el. Vannak olyan lakások, amelyek nem összkomfortosak. A szennyvízcsatorna -építés most folyik a településen az Új Széchenyi Terv keretében. A községben közösségi közlekedéshez való hozzáférés tekintetében buszközlekedésre van lehetőség.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Tiszaszentmárton településen 2 utcában is található szegregátum. A *²telep legalább 4 lakásból álló településrész, melynek lakosai alacsonyabb komfortfokozatuk, minőségük, magasabb lakósűrűségük, egészségtelen elhelyezkedésük miatt hátrányosan különböznek a jellegzetes lakókörnyezettől. A szegregátumok a lakóövezetben találhatóak, könnyen megközelíthetőek. Jellemző több generációnak az egy lakásban való együttélése, a magas gyermeklétszám. Tekintettel arra, hogy az alapvető higiéniai követelményeknek ezek a háztartások többek között alacsony

komfort fokozata miatt sem tud megfelelni, a telepen élők, de főként a gyermekek egészségi állapotát a rossz életkörülmények kedvezőtlenül befolyásolják.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

A családok halmozottan hátrányos helyzetűek, ami azt jelenti, hogy a szülői felügyeletet gyakorló szülők 8 általánossal magasabb iskolai végzettséggel nem rendelkeznek. A telepeken élők a legtöbb esetben munkanélküliek, jövedelemmel van, hogy egyáltalán nem rendelkeznek. A segélyezettek nagy részét ők teszik ki.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Több területet nem fenyeget szegregáció veszélye.

*² Prof. Dr. Ádány R., Aba – Horváth I., Dr. Kósa K., Dr. Csukás A. Telepfelmérés 14 megyében Debreceni Egyetem Népegészségügyi Iskola 2001-2004

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény alapján az önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik

- a háziiorvosi ellátásról,
- védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

Fogászati alapellátás nincs a településen, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátás legközelebb Záhonyban vehető igénybe.

A háziiorvosi ellátásban a rendelésen megjelent ellátottak száma 2011-ben 13012 fő volt. 1 fő területi védőnő a háziiorvossal szorosan együttműködve végzi a munkáját. Tevékenységükkel az egész település egészét lefedik, az érintett családok (anyák, várandósok, gyermekek) részére elérhetőek. A területi ellátásért a Kisvárdai Felső-Szabolcsi Kórház (Kisvárdai, Árpád út 26.) felelős. Az intézmény Felső - Szabolcs térségében területi ellátási kötelezettséget végezve bővített alapszakmás városi kórház és rendelőintézet. 2007-től 378 finanszírozott aktív és 221 krónikus ágyon fogadja betegeit. Betegellátó osztályai 4 épülettömbben helyezkednek el. Szakember ellátottsága megfelelő, nem jellemző a fluktuáció. Egészségügyi szakmai munka minőségét nem csak az ÁNTSZ és OEP, REP MEP ellenőrzések jegyzőkönyvei, hanem az ellátandó területi kötelezettségen kívüli térségből (pl. Borsodi megyei részből) hozzájuk érkező betegek elégedettsége is jelzi.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A szűrővizsgálatok megszervezésében a településen aktívan a házi orvos és a védőnő vesz részt. Szerencsére sok vizsgálat elvégezhető a településen. A házi orvosi szolgálat keretein belül a betegeknek lehetőségük van, hogy a laborvizsgálatok helyben megtörténjenek, hetente 2 alkalommal működik „házi laboratórium”. Méhnyakszűrés is működik a településen, a védőnő helyben végzi el a méhnyakszűrést azoknak a nőknek, akik behívólevelet kaptak rá. Mammográfiás szűrővizsgálatra is lehetőségük van a behívó levéllel rendelkező asszonyoknak, önkormányzat által szervezett busz szállítja Nyíregyházára őket.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A fejlesztő és rehabilitációs ellátás a településen: az óvodába hetente egyszer logopédus jár. Lehetőség van a 2012. december 31-ig Záhonyi Kistérségi Társulás fenntartásában működő, majd 2013. január 1-jétől Kleblsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában működő Záhony és Bodrogek Téségének Egységes Pedagógiai Szakszolgálat (Székhely: 4625 Záhony, Ady E. út 17.; telephely: 3973 Cigánd, Fő út 90.) által igénybe vehető szolgáltatások igénybe vételére, mint például:

- a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás;
- fejlesztő felkészítés;
- a nevelési tanácsadás;
- a logopédiai ellátás;
- továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás;
- gyógy-testnevelés ellátása.

A fejlesztő és rehabilitációs ellátás a településen nem vehető igénybe.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az óvoda és az iskolai étkeztetés követi a törvényben meghatározott szempontokat, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A szolgáltatók minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos. Büfé nem található az iskolában.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A köznevelési intézmények - iskola, óvoda - tornatermei szolgálják a gyermekek számára a testnevelés és szabadidősport ügyét (edzések, kiegészítő foglalkozások).

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A családsegítéssel és gyermekjóléti szolgáltatással foglalkozó szakemberek preventív jellegű, és komplex segítséget nyújtanak a rászorulóknak és krízishelyzetben lévők önálló életvitelének és készségeinek megőrzéséhez, erősítéséhez. A településen működik gyermekjóléti szolgáltatás, étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítő szolgáltatás. Sajnos nincs a községben élők részére helyben igénybe vehető idősek nappali, illetve bentlakásos ellátása, és a fogyatékkal élők számára sincsen semmilyen speciális szolgáltatás Tiszaszentmártonban.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

A településen mind a szociális szolgáltatók, az egészségügyi alapellátást nyújtók, az önkormányzat dolgozói, a közoktatási intézmény alkalmazottai figyelnek arra, hogy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen, az egyenlő bánásmód követelményeit mindenki igyekszik betartani.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Az egészségügyi ellátórendszer keretein belül lehetőségük van a szociális és egészségügyi szempontból rászorulóknak arra, hogy ingyenes utazási igazolványt kapjanak a háziorvostól. Az iskola igyekszik mindenki számára ingyen biztosítani a tankönyveket. Az egészségügyi alapellátás, illetve a szociális szolgáltatás dolgozói lehetőséget biztosítanak telefonon történő időpont kérésre, illetve rendkívüli ügyintézésre. Civil szervezetek bevonásával igyekszünk adományt gyűjteni a rászorulóknak. Az önkormányzat átmeneti segínyt folyósít az arra rászorulóknak részére.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

Minden évben megrendezik az idősek napját, a gyermeknapot, illetve a falunapot is.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Etnikai konfliktusokról nem áll adat rendelkezésre. A közszolgáltatások esetében folyamatos cél az ellátás minőségének további javítása, a szolgáltatási biztonság megteremtése, illetve fenntartása, az érintett szolgáltatások megfizethetősége, egyben a közszolgáltatások fenntartása. Alapvető cél az állampolgári elégedettség, a jó közérzet elérése, fenntartása.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Sajnos az önkéntes munkának nincsen nagy hagyománya a településen, ez fejlesztésre szorul. A szolidaritás jellemzően felajánlásokban, önkéntes munkában nyilvánul meg.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Nem áll rendelkezésünkre adat arra vonatkozóan, hogy Tiszaszentmártonban hány fő vallja magát roma kisebbséghez tartozónak. A településen a roma kisebbség érdekeinek képviselőjére Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas a nyilvántartott álláskeresők száma a településen.	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. A munkanélküliek számára tréning tartása, segítség az önéletrajz megírásában, ill. szükség szerinti tájékoztatás.
A munkanélküliek közel felét az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők teszik ki.	Felnőttképzés szervezése.
Nincs önkormányzati adatgyűjtés, elemzés a romák közszolgáltatásokhoz való hozzáféréséről, igénybe vételéről.	Romák közszolgáltatásokhoz való hozzáférése, diszkrimináció-mentesség biztosítása.
Nincs esélyegyenlőségi megbízott a településen.	Esélyegyenlőségi referens kinevezése.
A roma népesség hátrányos helyzete több, egymással szorosan összefüggő társadalmi, gazdasági probléma eredője. Csak a több problématerületre az oktatás, foglalkoztatás, szociális és egészségügyi területre egyszerre koncentrálnak, átfogó problémakezelési megoldások, komplex programok vezethetnek eredményre.	Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási projekt megvalósításához. Közösségi szociális munka szervezése.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztül átöröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése.
A településen több család él szegregált körülmények között.	Szegregátum térkép készítése. Komplex telep program pályázat benyújtása. Program a szegregációból eredő hátrányok

csökkentésére és kompenzálására.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A gyermekjóléti szolgáltatás a Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott Szociális Központ útján működik. Az intézmény a lakosság számára gyermekjóléti szolgáltatást, családsegítést, az idősek részére házi segítségnyújtást és jelzőrendszeres házi segítségnyújtást koordinálja.

A védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek aránya magasnak mondható a településen, 2010-ben volt a legmagasabb, ekkor védelembe volt véve a 18 éven aluli népesség 8,99%-a, a veszélyeztetett volt a kiskorúak 12,23%-a. 2011-ben valamelyest csökkent, a védelembe vétel aránya 6,13%, a veszélyeztetett kiskorúak aránya pedig 5,41% volt.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

	18 év alattiak száma a népességben	Védelembe vett 18 év alattiak száma	Megszüntetett esetek száma a 18 év alatti védelembe vettek közül	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma
2007	341	5	9	26
2008	328	5	2	29
2009	305	15	0	34
2010	278	25	0	34

2011	277	17	25	15
------	-----	----	----	----

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma is magas a településen, 2009-ben 227 fő részesült ilyen kedvezményben, amely szintén utal a lakosság szociális helyzetére, mert gyermekvédelmi támogatásban akkor részesül a gyermeket gondozó család, ha időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. A vizsgált 5 éves időszak alatt minden évben előfordult, hogy rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban kellett részesíteni arra rászorulókat a településen.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma	Ebből tartósan beteg fogyatékos gyermekek száma	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítettek száma
2007	197	0	0	0	4
2008	208	1	0	0	9
2009	227	3	0	0	7
2010	215	3	0	0	12
2011	203	0	0	0	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Tiszaszentmártonban az elmúlt években tankönyvtámogatásban minden tanköteles gyermek részesült.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

Fontos társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a gyermekek napi többszöri étkezése biztosítva legyen. A kedvezményes vagy ingyenes étkeztetésben részesülők aránya nagyon magas. 2012-ben a tanulók 82,45%-a étkezett ingyen, vagy 50%-os kedvezménnyel.

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma, aránya

Az ingyenes étkezésben résztvevők száma mind az óvodában, mind az iskolában nagyon magas. Az óvodát tekintve legtöbbször 2012-ben étkeznek ingyenesen, az óvodások, 96,1%-a ingyen étkezik. Az iskola tekintetében is ez a tendencia figyelhető meg, az ingyenes étkezésre, és az 50 %-os mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 2012-ben összesen 82,4%. Az ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma a táblázatban szereplő adatoknál is magasabb, a gyerekek közül senkinek nem kell tankönyvért fizetnie, mert olyan kevés azon gyerekek száma, akik nem kapnának ingyen tankönyvet, hogy az iskola a költségvetés elkülönítéséből, illetve könyvtári könyvek kiadásából fedezi számukra a tankönyvet.

	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	40	72	10	121	0	n.a.
2009	37	88	7	114	20	n.a.
2010	33	95	9	116	16	n.a.
2011	27	99	7	106	14	98
2012	25	86	8	94	19	90

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Nincs tudomásunk magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekről Tiszaszentmárton településen.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A gyermekek helyzetét kedvezőtlenül befolyásolja az infrastrukturális hátrányok (mint pl. gáz, víz, áramszolgáltatás és szennyvíz- kiépítettség hiánya), az egészségügyi hozzájutás nehézségei, az szülők egészségtelen életmódja, és helytelen életvezetése. Ezek a problémák a legtöbb családnál halmozottan fordulnak elő, és a gyermekek képtelenek a felzárkózásra, tanulási nehézségekkel küzdenek, továbbtanulási esélyeik nagymértékben csökkentek. A fiatalok körében gyakori a korai gyermekvállalás.

Az óvodai nevelés megkezdése előtt nagyon fontos lenne - főleg a hátrányos helyzetű, és szegregátumban élő gyermekek számára – a szocializációt is segítő korai fejlesztésben a bölcsődei nevelésnek.

A településen élő 0-6 éves gyermekek száma	A településen óvodai ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen bölcsődei ellátásban részesülő gyermekek száma		A településen Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatásaiban részesülő gyermekek száma	
	Összesen	Ebből szegregátumban él	Összesen	Ebből szegregátumban él	Összesen	Ebből szegregátumban él
58	36	4	0	0	0	0
Megközelítés, elérhetőség perc	30	35	0	0	0	0

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A területi, és iskolai feladatokat 1 fő védőnő látja el. A védőnő a munkáját Tiszaszentmárton településen kívül a szomszédos Zsurk településen látja még el. Betöltetlen státusz nincs, a 2 körzet egy finanszírozás és működtetés alá tartozik. A védőnői szolgálat a Tánacsics u. 1/B szám alatt található, egy épületben a háziorvosi szolgálattal. A helyi általános iskolában iskolaorvosi szoba található. A védőnői szolgálat biztosítja az osztályvizsgálatokat a 2. 4. 6. és 8. osztályokban (súlymérés, magasságmérés, látás- és hallásvizsgálat, 6. korosztálytól kezdve a színtévesztés,

golyvaszűrő vizsgálatok, valamint vérnyomásmérés). Gondoskodik a kötelező védőoltásokról a 6-7. osztályokban (6. korosztály DT és MMR újraoltása, 7. korosztályban hepatitis B elleni oltások) és szükség szerint valamennyi osztályban tisztasági vizsgálatot (fejtetűszűrés) tart. Mindezeket kiegészítik az orvosi vizsgálatok (gerincelváltozások és lúdtalp szűrése). Az egészségmegőrzés érdekében egészségfejlesztő és felvilágosító előadásokat tart.

A gyermek ellátásán kívül hozzá tartozik még a várandósgondozás, népegészségügyi szűrővizsgálatok megszervezése, a méhnyak szűrés végzése.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Külön gyermekorvosi ellátás nincs a településen, vegyes praxis működik. Tiszaszentmárton és Zsurk település egy praxishoz tartozik. Havonta egy alkalommal gyermek szakorvos jön a településre MSZSZ keretén belül, mivel külön házi gyermekorvos nincs a településen.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 2013.01.01-jétől Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában működő Záhony és Bodrogköz Térségének Egységes Pedagógiai Szakszolgálat (Székhely: 4625 Záhony, Ady E. út 17.; telephely: 3973 Cigánd, Fő út 90.) által igénybe vehető szolgáltatások pl.:

- a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás;
- fejlesztő felkészítés;
- a nevelési tanácsadás;
- a logopédiai ellátás;
- továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás;
- gyógytestnevelés ellátása.

d) gyermekjóléti alapellátás

A gyermekjóléti alapellátásnak elő kell segítenie a gyermek, testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét, a családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzését. Az alapellátás keretében juttatott személyes gondoskodást – lehetőség szerint – a jogosult lakóhelyéhez, tartózkodási helyéhez legközelebb eső ellátást nyújtó személynél vagy intézményben kell biztosítani. Az ilyen ellátások esetében a szülő felügyeleti joga minden esetben megmarad. Formái: gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, családi napközi, házi gyermekfelügyelet, helyettes szülői ellátás, gyermekek vagy családok átmeneti otthonában történő elhelyezés.

e) gyermekvédelem

Az általános gyermekvédelem körébe tartozik a fogantatás pillanatától kezdődően minden gyermeket érintő lehetséges veszélyek, problémák megelőzése, enyhítése, megszüntetése. A gyermek születését megelőző gyermekvédelem a magzatot veszélyeztető dohányzás, gyógyszerszedés, kábítószerhasználat, túlzott fizikai munka, az éhezés ellen küzd. Ennek érdekében az 1997-ben hozott egészségügyi törvény kimondja a magzat egészséges fejlődésének ellenőrzését és a várandós anya egészségi állapotának védelmét, mely család- és nővédelmi gondozás keretében végzett terhesgondozás során valósul meg. Az általános gyermekvédelem második kiemelkedő területe a gyermekek lelki gondozásának ellátása. A gyermek harmonikus fejlődéséhez elengedhetetlen a biztonságos, derűs és szeretetteljes légkör mind otthonában, mind pedig a gyermek nevelésével és oktatásával foglalkozó intézményekben.

A speciális gyermekvédelem a testi-lelki fejlődésükben korlátozott gyermekekkel foglalkozik.

A hátrányos helyzet olyan anyagi és kulturális életkörülmények, amelyek a tanulók egy részénél az átlagosnál gyengébb iskolai teljesítményt vagy a tanulással kapcsolatos motiváció hiányát eredményezhetik.

A hátrányos helyzettel szemben a veszélyeztetett helyzet a gyermek egészséges testi-lelki-szellemi-erkölcsi fejlődését veszélyezteti, akadályozza, ahogy azt a gyermekvédelmi törvény is kimondja. Fontos figyelembe venni azt, hogy az ártó hatás mennyi ideig tart, mennyire halmozott és milyen súlyos. Veszélyeztetettségéről beszélünk, ha deviáns, erkölcstelen a családi környezet, ha a gyermeket elhanyagolják, bántalmazzák. Ha veszélyeztetett gyermekkel találkozunk, azonnal a speciális gyermekvédelmet működtető jelzőrendszer tagjaihoz kell fordulnunk. Tiszaszentmárton településen ezen elvek betartásával végezzük munkánkat.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Tiszaszentmártonban nincsen krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás, viszont a szociális szolgálat munkatársai a krízishelyzetben lévőknek segítségére vannak a megfelelő ellátás megtalálására. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás a családok átmeneti otthona. A családgondozó a gyermekjóléti alapellátások keretén belül minden esetben a szülők figyelmébe ajánlja az átmeneti gondozás igénybevételének lehetőségét mielőtt bármilyen hatósági intézkedésre irányuló javaslatot tesz.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Egészségfejlesztésre a gyerekeknek tanórák keretein belül van lehetőség. Az óvodában és az általános iskolában igyekeznek biztosítani és gyarapítani a sokmozgásos játéklehetőség feltételeit, sportprogramokat szerveznek, ehhez az eszközök fejlesztésére szükség van. Szünidős programokra helyben nincs lehetősége a gyerekeknek, számukra nyári játszóház működtetése az elérendő cél.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A településen biztosítva van az óvodás és általános iskolás korú gyermekek napközbeni étkezése az intézményekben. A szünidei gyermekétkeztetés is megoldott, a nyári étkeztetés az iskolások 100%-át lefedi. Tavaly óta nyári játszóház működik, elérendő cél ennek fejlesztése. A tankönyvet az elmúlt években mindenki ingyenesen kapta az iskolában.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Hátrányos megkülönböztetésről a probléma látens jellege miatt adat nem áll rendelkezésre.

j) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Hátránykompenzáló juttatás keretein belül mindenki ingyen kapja a tankönyvet a településen. A köznevelési intézmények munkatársai, a gyermekjóléti szolgálat civil szervezetek segítségével igyekszik adományokat gyűjteni.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A gyermekek mozgásigényének kielégítésére és mozgásuk fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk. Igyekszünk biztosítani és gyarapítani a sokmozgásos játéklehetőségek feltételeit, sportprogramokat szervezünk. A sok mozgás szükségességét a szülők is átérzik és biztatnak, segítenek a megoldások megvalósításában.

A hátrányos vagy veszélyeztetett környezetből érkező gyermekek számára fontosnak tartjuk a beilleszkedés segítségét, a felzárkóztatást. Ez indokolja a fokozott empátiával végzett mentális gondozás hangsúlyozását a gyermekvédelmi munka erősítésével, szükség esetén speciális szakemberek bevonásával, a család-óvoda kapcsolatának szorosabbra fűzésével. Az óvodai férőhely kihasználása a 2011/2012-es nevelési évben nem 100%-os. A jelenlegi feltételek között nem biztosított a bölcsődés korosztály ellátása.

Az önkormányzat célja, hogy a közoktatási intézménnyel együttműködjön, azt támogassa olyan programok megvalósításában, amely a HH, a HHH, köztük a roma gyermekek, diákok eredményes nevelésére, oktatására irányulnak valamint elősegítik a tanulók iskolai sikerességének javulását. Ehhez meg kell adni a lehetőséget a pedagógusok szakmai fejlődésére, segíteni kell a családokkal való együttműködést.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű tanulók magas számban vannak az óvodában és iskolában egyaránt. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatása. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás

jelentős mértékben csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat. Tudatos óvodai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. A hátrányos helyzetből származó lemaradások – szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőt partnerré téve, velük együttműködve – sikeresen ellensúlyozhatók. Ezen gyermekek oktatásánál nagyon fontos a megfelelő professzionális tanári kommunikáció az együttnevelésben, a szülőkkel való együttműködés, valamint a tanári képesítési követelményekben szereplő kompetenciák fejlesztése.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Az utóbbi időben megnőtt a részképesség-zavarokkal küszködő gyermekek száma. A pedagógiai szakszolgálat keretein belül megoldható a pszichológus igénybevétele. Az iskolában nincs gyógypedagógus és iskolapszichológus sem.

4.4.3. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai 3.

Az óvodai gyermekcsoportok száma a vizsgált 5 éven keresztül stagnál, 2 csoporttal működik, a férőhelyek száma 60, de sajnos a beírt gyermekek száma évről évre csökken. A csökkenés sajnos nagymértékű, 2008-hoz képest 2012-re 28 fővel csökkent a gyermeklétszám, ami 48,1%-os csökkenést jelent. Az okok közt szerepel, hogy sajnos a népességszám csökken, a fiatalok munkahely hiányában elköltöznek a településről, és sok szülő pedig sajnos elviszi a gyermeket a szomszédos települések óvodáiba.

Az óvodában gyógypedagógiai csoport nem működik.

	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma	Óvodai férőhelyek száma	Óvodai feladatellátási helyek száma	Óvodába beírt gyermekek száma	Óvodai gyógypedagógiai csoportok száma
2008	54	2	60	1	54	0
2009	49	2	60	1	49	0
2010	43	2	60	1	43	0
2011	36	2	60	1	36	0
2012	26	2	60	1	26	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációk

Mind az óvodában, mind az iskolában integrált nevelés, oktatás történik. Szegregáció egyik intézményben sem figyelhető meg.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A továbbtanulási mutatók alapján a gyermekek elsősorban szakiskolába jelentkeznek tovább tanulni, ez az országos átlag felett van. A tanulmányi teljesítményt csökkentő okok:

- a családok szegénysége miatt a hátrányos taneszközök,
- a családok szegénysége miatt nem megfelelő otthon tanulási körülmények,
- a szülők az átlagosnál kevésbé motiválják a gyerekeket a tanulásra,
- a családi munkamegosztás és a családok életmódja, amely nem enged elég időt a tanulásra,
- a családi problémáik, és az otthoni rendezetlenség miatt az átlagosnál többet hiányoznak az iskolából,
- beilleszkedési problémáik gátolják az iskolai teljesítményt.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A legtöbb gyermek ingyen vagy kedvezménnyel étkezik. Mindenki számára ingyen biztosítják a tankönyvet.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nincs bölcsőde a településen.	Felmérés végzése a településen, mennyien igényelnének bölcsődei elhelyezést gyermekük számára. Szükség esetén az óvodában bölcsődei csoport működtetése.
Magas a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma a településen.	A gyermekek, tanulók egyéni adottságaihoz igazodó pedagógiai módszerek adaptálásának támogatása a törésmentes továbbhaladás biztosításának céljából. Az átlagtól lemaradók esetében a szakszolgálatok és szakmai szolgáltatók igénybevételel megvalósított komplex vizsgálatok és egyéni fejlesztési programok kidolgozásának támogatása, az optimális fejlesztés

	<p>feltételeinek biztosítása.</p> <p>Az iskolafokok közötti átmenet elősegítése, a lemorzsolódás megelőzése, a sikeres továbbhaladás és a tanulók utánkövetésének megvalósítása érdekében intézményi együttműködések (pl. mentorálás) támogatása és biztosítása.</p> <p>A többségükben halmozottan hátrányos helyzetűeket befogadó szakképző intézmények képzési kínálatának felülvizsgálata és intézkedési terv készítése a munkaerőpiacon foglalkoztatást kínáló képzési formák biztosítása érdekében.</p>
<p>A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.</p>	<p>Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.</p> <p>A hátrányos helyzetű gyermekekkel és családjukkal foglalkozó szakemberek továbbképzése a hátrányos helyzetű gyermekek nevelését, személyiségfejlesztését, illetve a szülők eredményes bevonását segítő ismeretek elsajátítása és a kompetenciák fejlesztése érdekében.</p>
<p>A közoktatási intézmény és a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti kapcsolat fejlesztésre szorul.</p>	<p>A közoktatási intézmény és a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti kapcsolat erősítése, kölcsönös együttműködések kialakítása.</p>
<p>Magas a gyvk-s gyermekek/tanulók aránya.</p>	<p>A nehéz helyzetbe kerülő gyermekek segítése minél korábban megkezdődhessen.</p>
<p>A halmozottan hátrányos tanulók tanulási nehézségei, magatartás, és beilleszkedési problémáik.</p>	<p>A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, képesség- és kompetenciafejlesztése.</p>
<p>A HH, HHH gyermekek nevelése, oktatása több problémát rejt magában, iskolai sikerességük nem megfelelően támogatott.</p>	<p>Szaktanárok szakmai fejlesztése.</p> <p>Korai óvodáztatás elősegítése.</p> <p>Tanulók iskolai sikerességének növelése.</p> <p>Családokkal való együttműködés kialakítása, erősítése.</p>

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Megállapítható, hogy 2011-ben az állandó népességszám 51,13 %-át a nők teszik ki. A női lakosok 30,25 %-a aktív korú.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A munkanélküliség magas a településen a nők körében, 2011-ben a munkavállalási korú nők 23,26%-a volt munkanélküli. A férfiaké ennél is magasabb, 2011-ben a munkavállalási korú férfiak 29,95%-a volt munkanélküli. Településünkön az elmúlt években kifejezetten a nők esélyegyenlőségének javítását célzó program nem indult.

	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	férfiak	nők	férfiak	nők	férfiak	nők
2007	438	407	301	291	89	71
2008	433	407	307	289	94	81
2009	356	408	243	297	107	81
2010	426	414	321	291	98	87
2011	434	417	298	281	130	97

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Településünkön az elmúlt években kifejezetten a nők esélyegyenlőségének javítását célzó program nem indult.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A 2001. évi (legfrissebb) KSH - népszámlásból – alátámasztva kiderül, hogy az iskolázottság alapvetően és nagymértékben befolyásolja a munkaerő piaci elhelyezkedés lehetőségeit. Az iskolázottság szintje és az elhelyezkedési lehetőség, illetve a jövedelem, a betöltött pozíció között egyértelmű a korrelációs viszony. A munkaerőpiacon jelentős hátránnyal indulnak tehát az alacsony végzettséggel rendelkezők. Ide tartoznak az általános iskolát sem végzettek, az általános iskolai-, mint legmagasabb végzettséggel rendelkezők, de egyes szakértők azokat is ide sorolják, akik ennél magasabb végzettséggel is rendelkeznek (érettségi), ugyanakkor ezen kívül semmilyen szakmát nem sajátítottak el, s ezért válnak munkanélkülivé. A világ fejlődése azt a jelenséget vonja maga után, hogy egyre magasabb képzettségi szinttel kell rendelkeznie a munkavállalóknak, például egyre több munkahelyen alapfeltétel az érettségi. E jelenség a legalacsonyabb végzettségűeket (az általános iskolát sem végzetteket) hozza még rosszabb helyzetbe, akiknek nem emelkedik a végzettségi szintje.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Hátrányos megkülönböztetésről nem áll adat rendelkezésünkre.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. Bölcsőde, családi napközi, házi gyermekfelügyelet nincs a településen. Azok, akik kénytelenek visszamenni a gyermek 2,5-3 éves kora előtt dolgozni a munkahelyükre, azoknak a közeli bölcsődébe, Záhonyban van lehetőségük beíratni a gyermeküket, ha erre van anyagi lehetőségük. Családi napközi sem áll rendelkezésre a településen. Az óvodába az eddigi években volt lehetőségük a szülőknek, hogy a gyermeküket a gyermek 2,5 éves korától – ha szobatiszta – járassák a helyi óvodába, férőhelyhiányra nem volt példa.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. Egyrészt a várandós anyák, másrészt a 0-18 éves korú gyermekek és családjaik gondozása, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése, valamint a családgondozás. Elsősorban szociális és kisebb mértékben egészségügyi tájékoztatást, tanácsadást és segítségnyújtást kell adnia. A közoktatási intézmény egészségügyi tevékenység keretében a védőnő a következő feladatokat végzi el:

1. Alapszűrések végzése a vonatkozó módszertani irányelv szerint:
  - a. testi fejlődés (súly, hossz, mellkőrfogat),
  - b. pszichomotoros, mentális, szociális fejlődés,
  - c. érzékszervek működése (látásélesség, színlátás, hallás),
  - d. mozgásszervek szűrése (lúdtalp, gerincelváltozások),
  - e. golyvaszűrés,
  - f. vérnyomásmérés.
2. A gyermekek, tanulók személyi higiéniájának ellenőrzése, testi, szellemi fejlődésük ellenőrzése, regisztrálása.
3. Elsősegélynyújtás.
4. Az orvosi vizsgálatok előkészítése.
5. A védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok elvégzése.
6. A krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése.
7. Részvétel az egészségtan oktatásában elsősorban az alábbi témákban:
  - a) az egészséggel kapcsolatos alapismeretek (személyi higiéné, egészséges életmód, betegápolás, elsősegélynyújtás),
  - b) családtervezés, fogamzásgátlás,
  - c) szülői szerep, csecsemőgondozás,

- d) szenvedélybetegségek megelőzése.
8. Testnevelés, gyógytestnevelés, technikai órák, iskolai helyiségek és környezet, az étkeztetés higiénés ellenőrzésében való részvétel.
  9. Kapcsolattartás a szülőkkal (szülői értekezlet, családlátogatás).
  10. Pályaválasztás segítése.
  11. Az elvégzett feladatok dokumentációjának vezetése (egészségügyi törzslapok, ambuláns napló, védőoltások, szakorvosi beutalások, veszélyeztetettek nyilvántartása stb.).

Nem szabad elfeledkeznünk a háziorvosi, valamint az iskolaorvosi szolgálatról sem, amelyek kiemelt figyelmet fordítanak a gyermekek egészségét veszélyeztető tényezők megelőzésére, kiszűrésére és megszüntetésére. Ezen kívül feladatai közé tartozik a gyermekek egészségügyi gondozása.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Tapasztalatok szerint az erőszak legnagyobb része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része látens problémaként van jelen, nagyon ritka esetben kerül felszínre, kérnek segítséget, és teszik meg a rendőrségen a feljelentést.

A téma látens jellege miatt nem rendelkezünk megfelelően adatokkal a családon belüli erőszakkal kapcsolatban.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

A településünkön krízishelyzetbe kerülő anyák nagyon ritkán veszik igénybe az anyaothtonok és a családok átmeneti otthona által nyújtott szolgáltatást.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Megállapítható, hogy településünkön nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna. Az önkormányzat képviselő-testületében a nők aránya 50 %, az önkormányzati foglalkoztatásban magasabb az arányuk mint a férfiaké. A települési kulturális élet, szabadidős programok szervezésében és megvalósításában jelentősebb a részvételi arányuk a férfiakénál.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A munkanélküliség fokozottan érinti a nőket, főleg, ha egyedül nevelik a gyermeküket, illetve a gyestről való visszatérés is nehéz, mert sokszor nincs helyben munkalehetőség, és a gyermek napközbeni elhelyezése sem megoldott a településen.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nincs nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és értékelés az önkormányzatnál.	A kötelező adatszolgáltatások áttekintése; rövid- és középtávú adatgyűjtési és elemzési terv készítése; meglévő adatok táblázatba rendezése.
Gender-szakértelemmel is rendelkező kompetencia hiánya.	Gender szakértelemmel rendelkező szakértő képzése, felkészítése, munkába állítása .
A gyermeket egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata, magas. A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva. (A gyermekintézmények rugalmatlan nyitva tartása nehezíti a munkavállalást.)	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása. Az önszorgató anyacsoportokat szervező és működtető civil, egyházi, vagy önkormányzati kezdeményezések támogatása (helyiség, gyermekfelügyelet, apás gyerekprogramok, pénzügyi támogatás, pályázati forrás).
A gyás-ról, gyes-ről való visszatérés nehézsége a munkaerő piacra.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése.
Van-e a területen elérhető munkalehetőség (nőknek is)?	Adatgyűjtés (Munkaügyi Központ, KSH segítségével igénybe véve) a munkaerő- és a munkahely-kínálat összehasonlítása céljából, szakképzettség, nemek szerint is bontva, a helyben rendelkezésre álló átképzési lehetőségekre és a lehetséges alternatív munkavégzési formákra is tekintettel.
Van-e megfelelő tájékoztatás és hatékony segítség a településen a fogamzásszabályozás, anya- és gyermekgondozás területén? Az újszülöttek állapota, korai terhességek gyakorisága, koraszülés, kis súlyú, éretlen, sérült újszülöttek előfordulásának vizsgálata.	Szakközvetítő munkacsoportot működtetése, aki az indikátorokhoz adatot gyűjt és szolgáltat, programokat dolgoz ki, pályázik a kismamák biztonságának elősegítésére (orvosi ellátás, egészséges ivóvíz, élelem biztosítása). Kismamáknak (terhességre, szülésre, gyermekgondozásra felkészítő) csoport: családtervezési programok tervezése. Önszorgató csoportok szervezése.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A népesség öregedésével járó társadalmi, demográfiai problémák az elmúlt évtizedekben világszerte az érdeklődés középpontjába kerültek. Az öregek aránya 1950-ben az egész világon 8%, 2000-ben 10% volt, 2050-ben azonban – az ENSZ „A világnépesség öregedése – 1950–2050” című, 2000-ben közzétett kiadványa szerint az emberiségnek már több mint egyötödét, Európában 36–37%-át 60 éven felüliek teszik majd ki. Ennek a gazdaság fejlődésére, a munkaerőpiacra, valamint a generációs transferekre gyakorolt jelentős közgazdaság hatásai várhatók. Emellett olyan társadalmi hatásokkal is számolni kell, amelyek többek között a családösszetételben, az együttélési formákban, az egészségügyi ellátásban mutatkoznak majd meg, sőt a változások még a közéletet, a politikai magatartást (pl. a választások alakulását) sem hagyják érintetlenül. Elmondható tehát, hogy az idősebb korcsoportok létszámának és arányának tartós növekedése közvetlenül kihat a generációs együttműködésre, ami a társadalom működésének meghatározó módon képezi az alapját. mintegy 10 milliós létszámú népességben folyamatosan, az utóbbi években pedig gyorsuló ütemben csökkent a 14 éves és ennél fiatalabb korcsoport aránya és emelkedett az idősebb aktív korúaké, de még inkább a 60 éven felülieké. Ezek az arányok a születések és a halálozások trendjeiből erednek; a külső vándorlások szerepe – legalábbis mostanáig – Magyarországon nem volt meghatározó. Ötven esztendőre visszatekintve a legfiatalabb és a legidősebb korcsoportok arányai azonban markánsan elmozdultak, az ún. öregedési index (a 65 éves és idősebb, valamint a 14 éves és fiatalabb népesség egymáshoz viszonyított aránya) pedig jelentősen növekedett. Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Az Európai Unió 2012-t a tevékeny időskor és a nemzedékek közötti szolidaritás európai évének jelölte ki. Jelentése szerint az emberek életkoruk előrehaladtával, a társadalom teljes értékű tagjaiként jó egészségi állapotban, a mindennapi életben önállóbban töltik az idős kort azért, hogy minél hosszabb ideig maradjanak aktívak a társadalomban. A településen nem megoldott az élethosszig tartó tanulás, képzés, illetve a nyugdíjasok foglalkoztatása is fejlesztésre szorul.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Nem áll rendelkezésre adat hátrányos megkülönböztetésről a foglalkoztatás területén.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A településünkön nem működik idősek napközi otthona, ahol családias légkörben tölthetnék el a napjaikat, vagy idős koruk és egészségi állapotuk miatt megfelelő gondozásban és szakszerű ápolásban részesülhetnének. Az egészségügyi, szociális közművelődési és egyéb szolgáltatások nagy része nincsen az idősebb állampolgárok részére kor alapján külön biztosítva. A településen a szolgáltatások nem mutatnak túl színes képet. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának, de emellett sajnos önként vállalt intézkedéseket nem biztosít.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A településen működő könyvtár az olvasást kedvelő idősek számára is elérhető. Az évenként megrendezésre kerülő falunapon az idősek számára is biztosítanak programokat. Ezt a hagyományt az önkormányzat szeretné az elkövetkező években is ápolni, melynek színvonalát pályázati forrásból emelni tudná. Fontos cél, hogy a kulturális, közművelődési szolgáltatások biztosítottak és elérhetőek legyenek ezen célcsoport számára valamint célzottan a részükre szervezzenek programokat (pl. idősek napja).

c) az idősek informatikai jártassága

Az Európai Bizottság állásfoglalása szerint az, hogy az idősek mennyire lesznek képesek a társadalom teljes értékű, aktív tagjai maradni, nagy nagymértékben függ informatikai ismereteiktől. Az Európai Bizottság 2012-t az "Aktív időskor európai évének" kiáltotta ki. A kezdeményezés célja az, hogy javítsa az idősödő emberek életminőségét és lehetőséget biztosítson arra, hogy a lehető legtovább maradhassanak a munkaerőpiac aktív tagjai. Európa népessége öregszik, és a tömeges nyugdíjba vonulás nagy kihívás elé állítja a döntéshozókat.

Az aktív időskor-program társadalmi célkitűzése, hogy lehetőséget biztosítson az emberek számára a minőségi életre: hogy szükségleteik, vágyaik és képességeik szerint vehessenek részt a társadalom életében, úgy, hogy amikor arra szükségük van, megfelelő védelemben, biztonságban és gondoskodásban részesüljenek. Mindehhez nélkülözhetetlen a digitális írástudás. Érthető módon a közelmúlt gyors technológiai fejlődése és az internet térhódítása miatt az idősebb korosztálynak nagyobb a kockázata az aktív társadalomból való kirekesztődésre. És mivel egyre több információ, áru és szolgáltatás – beleértve a kormányzati szolgáltatásokat is - érhető el kizárólag elektronikus úton, ezért a kirekesztődés kockázata várhatóan növekedni fog. Mindez pedig jelentős kihívást jelent a tagországok döntéshozói számára.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

- Az emberek a korral mindinkább különböznek egymástól, nincs ún. egységes öregedési minta, de kimondható, hogy van egészséges öregedés.

- Az idős emberek azért betegek, mert megbetegedtek, és nem azért, mert idősek.
  - Az idősödéssel mindinkább az "öt I"-vel lehet számolni orvoslásban, ápolásban, gondozásban egyaránt. Ezek: Immobilitás (mozgásképtelenség), Instabilitás (állásképtelenség vagy probléma), Intellektuális hanyatlás és az Iatrogénia (az egészségügyi ártalmak Inkontinencia (vizelet-, széklettartási problémák)).
  - Az idősebbeknél a már említett változások és jellemzőik miatt a velük való stratégiák speciálisak, körültekintő és gondos munkát igényelnek, személyre szabottan, a kapacitást figyelembe véve és mégis hatékonyan.
- A településen ezen életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok nincsenek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás nem a legmagasabb színvonalú. Nincs idősek részére nappali ellátás a településen.	A társadalmi életben való részvétel erősítése, feltételeinek biztosítása. A szomszédos településen lévő nappali ellátásra az idősek szállítása.
Magas az egyedül élők aránya.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Képzések igény szerinti szervezése.
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációk közötti programok szervezése.
A közösségi életből sokszor „kiszorulnak”.	Rendezvények, ünnepek közös megünneplése, megemlékezés, színházi előadások szervezése.
Informatikai jártasságuk nagyon alacsony szintű, legtöbb esetben teljes mértékben hiányzik.	Informatikai képzés.
Nincs önkéntes munka a településen.	Önkéntes munka szervezése minden szociális intézmény és civil szervezet segítségével, általános iskola bevonásával. Feltételek biztosítása, anyagi támogatás pályázatok útján, szervezés.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékkal élő ember van Magyarországon, a népesség 5,7 százaléka. A népesség fogyatékoságtípus szerinti megoszlása: mozgáskorlátozottak aránya 43,6 %, látássérült 14,4 %, értelmi fogyatékos 9,9 %, hallássérült 10,5 %, egyéb 21,6 %. A fogyatékos népességben belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport. Jelentősen emelkedett az egyéb, pontosan meg nem határozott fogyatékoságban szenvedők aránya.

7.1 A településen fogyatékosággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő eséllyel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján kell terveznünk.

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedési eszközök használata is nehezíti helyzetüket.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb. Egyetlen civil vagy nem civil szervezet sem tevékenykedik a fogyatékosok életfeltételeinek jobbítása érdekében Tiszaszentmárton településen.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei

A szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak a közgyógyellátásban részesülők (2011. évben 20 fő), az időskorúak járadékában (2011. évben 1 fő), súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásában (2011. évben 24 fő részesülőkre vonatkozóan rendelkezünk.

A fogyatékkal élők legnagyobb részének az egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű nyugdíj, rokkantsági járadék, fogyatékosági támogatás vagy segély.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékoztatói lehetőségekre. A Tiszaszentmártoni Közös Önkormányzati Hivatal épületének akadálymentesítettsége nem megoldott. Az egészségügyi épületek sem akadálymentesek, sem a szociális ellátás. A településen az általános iskola részben akadálymentesített.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A lakóépületek, a szolgáltató épületek akadálymentesítése fejlesztésre szorul. A kulturális és sportprogramok, amelyek a településen vannak mindenki számára hozzáférhetőek. A fogyatékkal élők sajátos igényeire, kielégítésére a közszolgáltatást nyújtó intézményeink még nem kellően felkészültek. A jövőben az épületekbe való akadálymentes bejutás biztosítása mellett fontos az épületen belüli közlekedés feltételeinek megteremtése, valamint a mozgáskorlátozott vizesblokkok kialakítása, főképpen az egészségház épületében.

Szükséges a fejlesztés az információs és a kommunikációs akadálymentesítés megvalósítása terén is. A szociális ellátórendszerrel együttműködve elő kell segíteni, hogy a fogyatékkal élők is részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Az akadálymentesítés a legtöbb esetben a munkahelyeken sem megoldott.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Tiszaszentmárton nem nagy település, a községben található park megközelíthető a fogyatékkal élők számára is, tömegközlekedés közül egyedül a buszközlekedés megoldott a településen.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A fogyatékkal élő személyek számára speciális közlekedési lehetőség, fogyatékkal élők nappali intézménye sem áll rendelkezésre a településen. A tapasztalat az, hogy a fogyatékkal élő emberek olyan foglalkoztatási formát választanak általában, amit otthon végezhetnek, vagy gyalog megközelíthetnek.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A Szociális Központ családsegítéssel foglalkozó szakemberei gondoskodnak a településen fogyatékkal élők tájékoztatásáról.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékoszt ápoló családtagnak kapcsolatteremtésre, önszolgáltató csoportok szervezésére, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van.	A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználók otthonába hozhatják a közösséget. Lehetőségek: közterületen térítésmentes WIFI szolgáltatás, képzések szervezése, olyan támogatások bevezetése, amely az internethez való hozzáférést segíti.
Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem jók.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.
A pszichés, pszichiátriai problémákkal küszködő, illetve a szenvedélybetegségben szenvedő (alkohol, drog,) emberek száma egyre nő.	Ellátásukban részt vevő civil szervezetek bevonásával elemzések készítése, problémáik feltárása, életminőségüket javító intézkedések bevezetése.
Nincs lehetőség atipikus foglalkoztatási formában elhelyezkedni (részmunkaidő, rugalmas munkavégzés).	Atipikus foglalkoztatási formák létrehozása (önkormányzati intézményrendszeren belül), támogatása.
Az egészségügyi prevenció szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Mélyszegénységben élők és romák célcsoportja: együttműködés szükséges, a bevonandó partnerek: cigány nemzetiségi önkormányzat, egyház, egészségügy, szociális, valamint közoktatási szektor, jegyző, polgármester.

Gyermekek célcsoportja: Bevonandó partnerek: gyermekjóléti szolgálat, védőnői szolgálat, általános iskola, óvoda, jegyző.

Nők célcsoportja: Bevonandó partnerek: családsegítő szolgálat, védőnői szolgálat, közoktatási szektor.

Fogyatékossgal élők célcsoportja: Bevonandó partnerek: családsegítő szolgálat, egészségügyi szektor, egyház, jegyző.

Idősek célcsoportja: Bevonandó partnerek: családsegítő szolgálat, szociális gondozók, egyház, közoktatási szektor, jegyző.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Alapvető cél kell, hogy legyen a nemzetiségi önkormányzati, egyházi, valamint egészségügyi, szociális és közoktatási szektorok együttműködése azon közös cél elérése érdekében, hogy a célcsoportok életesélyei, életkörülményei tartósan és alapvetően javuljanak.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Igyekszünk Tiszabezdéddel, mint társulással, valamint Záhony várossal együttműködni, és az esetleges jó gyakorlatokat adaptálni.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Mindenképpen szorosabb együttműködés szükséges a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal a romák célcsoportját illetően.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Szoros együttműködésre törekszünk a Magyar Vöröskereszttel a mélyszegénységben élők és romák, valamint a gyermekek és nők célcsoportját illetően.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Egyelőre for-profit szereplők a településen nem vesznek részt az esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

Településünkön civil szervezetek nem folytatnak tevékenységet. Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk az állami vagy önkormányzati intézményeket valamint a református egyházat.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására. A település honlapján az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket megismerik, és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések
------------	-----------------

	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<p>Magas a nyilvántartott álláskeresők száma.</p> <p>A munkanélküliek nagy része alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik.</p> <p>Nincs önkormányzati adatgyűjtés, elemzés a romák közszolgáltatásokhoz való hozzáféréséről, igénybe vételéről.</p> <p>Nincs esélyegyenlőségi megbízott a településen.</p> <p>A roma népesség hátrányos helyzete több, egymással szorosan összefüggő társadalmi, gazdasági probléma eredője.</p> <p>Csak a több problématerületre az oktatás, foglalkoztatás, szociális és egészségügyi területre egyszerre koncentráló, átfogó problémakezelési megoldások, komplex programok vezethetnek eredményre.</p> <p>A hátrányos helyzetek generációkon keresztül átöröklődése.</p> <p>A településen több család él szegregált körülmények között.</p>	<p>A munkanélküliek számára tréning tartása, segítség az önéletrajz megírásában, ill. szükség szerinti tájékoztatás.</p> <p>Felnőttképzés szervezése.</p> <p>Romák közszolgáltatásokhoz való hozzáférése, diszkrimináció-mentesség biztosítása.</p> <p>Esélyegyenlőségi referens kinevezése.</p> <p>Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási projekt megvalósításához.</p> <p>Közösségi szociális munka szervezése.</p> <p>Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése.</p> <p>Szegregátum térkép készítése.</p> <p>Pályázatok figyelése, komplex telep program pályázat benyújtása.</p> <p>Program a szegregációból eredő hátrányok csökkentésére és kompenzálására.</p>
Gyermekek	<p>Nincs bölcsőde a településen.</p> <p>Magas a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma a településen.</p> <p>A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.</p> <p>A közoktatási intézmény és a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti kapcsolat fejlesztésre szorul.</p> <p>Magas a gyvk-s gyermekek/tanulók</p>	<p>Igényfelmérés végzése a településen.</p> <p>Szükség esetén az óvodában bölcsődei csoport működtetése.</p> <p>A gyermekek, tanulók egyéni adottságaihoz igazodó pedagógiai módszertanok adaptálásának támogatása a törésmentes továbbhaladás biztosításának céljából.</p> <p>Az átlagtól lemaradók esetében a szakszolgálatok és szakmai szolgáltatók igénybevitelével megvalósított komplex vizsgálatok és egyéni fejlesztési programok kidolgozásának támogatása, az optimális fejlesztés feltételeinek biztosítása.</p>

	<p>aránya.</p> <p>A halmozottan hátrányos tanulók tanulási nehézségei, magatartás, és beilleszkedési problémáik.</p> <p>A HH, HHH gyermekek nevelése, oktatása több problémát rejt magában, iskolai sikerességük (köztük a roma gyerekeké) nem megfelelően támogatott.</p>	<p>Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.</p> <p>A közoktatási intézmény és a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti kapcsolat erősítése, kölcsönös együttműködések kialakítása.</p> <p>A nehéz helyzetbe kerülő gyermekek segítése minél korábban megkezdődhessen.</p> <p>A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása. Képesség- és kompetenciafejlesztés.</p> <p>Szaktanárok szakmai fejlesztése.</p> <p>Korai óvodáztatás elősegítése.</p> <p>Tanulók iskolai sikerességének növelése.</p> <p>Családokkal való együttműködés kialakítása, erősítése.</p>
Idősek	<p>A helyi közszolgáltatások terén az idősokkal való foglalkozás nem a legmagasabb színvonalú. Nincs idősök részére nappali ellátás a településen.</p> <p>Magas az egyedül élők aránya.</p> <p>Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.</p> <p>A közösségi életből sokszor „kiszorúlnak”.</p> <p>Informatikai jártasságuk nagyon alacsony szintű, legtöbb esetben teljes mértékben hiányzik.</p> <p>Nincs önkéntes munka a településen.</p>	<p>A társadalmi életben való részvétel erősítése, feltételeinek biztosítása. A szomszédos településen lévő nappali ellátásra az idősök bejárásának megoldása.</p> <p>Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése.</p> <p>Képzések igény szerinti szervezése.</p> <p>Generációs programok szervezése.</p> <p>Rendezvények, ünnepek közös megünneplése, megemlékezés, színházi előadások szervezése.</p> <p>Informatikai képzés.</p> <p>Önkéntes munka szervezése minden szociális intézmény és civil szervezet segítségével, általános iskola bevonásával.</p>
Nők	<p>Nincs nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és értékelés az önkormányzatnál.</p> <p>Gender-szakértelemmel is rendelkező kompetencia hiánya.</p> <p>A gyermekét egyedül nevelő, vagy több</p>	<p>A kötelező adatszolgáltatások áttekintése;</p> <p>rövid- és középtávú adat-gyűjtési- és elemzési terv készítése; meglévő adatok táblázatba rendezése.</p>

	<p>gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata, magas. A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva.</p> <p>A gyás-ról, gyes-ről való visszatérés nehézsége a munkaerő piacra.</p> <p>Van-e a területen elérhető munkalehetőség (nőknek is)?</p>	<p>Gender szakértelemmel rendelkező szakértő képzése, felkészítése, munkába állítása .</p> <p>Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása. Az önszolgáltató anyacsoportokat szervező és működtető civil, egyházi, vagy önkormányzati kezdeményezések támogatása.</p> <p>Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése.</p> <p>Adatgyűjtés (Munkaügyi Központ, KSH segítségével igénybe véve) a munkaerő- és a munkahely-kínálat összehasonlítása céljából, szakképzettség, nemek szerint is bontva, a helyben rendelkezésre álló átképzési lehetőségekre és a lehetséges alternatív munkavégzési formákra is tekintettel.</p> <p>Szakközvetítő munkacsoportot működtetése, aki az indikátorokhoz adatot gyűjt és szolgáltat, programokat dolgoz ki, pályázik a kismamák biztonságának elősegítésére (orvosi ellátás, egészséges ivóvíz, élelem biztosítása). Kismamáknak (terhességre, szülésre, gyermekgondozásra felkészítő) csoport: családtervezési programok tervezése. Önszolgáltató csoportok szervezése.</p>
Fogyatékkal élők	<p>Az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékoszt ápoló családtagnak kapcsolatteremtésre, önszolgáltató csoportok szervezésére, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van.</p> <p>Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem megoldott.</p> <p>A fogyatékkal élőkkel kapcsolatban nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok.</p> <p>Nincs lehetőség atipikus foglalkoztatási formában elhelyezkedni (részmunkaidő,</p>	<p>A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználók otthonába hozhatják a közösséget.</p> <p>Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.</p> <p>Adatgyűjtés a különböző statisztikai mutatók segítségével a releváns helyi partnerek bevonásával. Adatelemzés és problémafeltárás a fogyatékkal élők esélyegyenlősége tekintetében.</p> <p>Atipikus foglalkoztatási formák létrehozása (önkormányzati</p>

	<p>rugalmas munkavégzés).</p> <p>Az egészségügyi prevenciók szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén.</p>	<p>intézményrendszeren belül), támogatása. Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.</p>
--	--	--

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
<p>Romák és/vagy mélyszegénységben élők</p>	<p>Munkanélküliek számára tréning tartása, felnőttképzés szervezése.</p> <p>Romák közszolgáltatásokhoz való hozzáférése, diszkrimináció-mentesség biztosítása.</p> <p>Esélyegyenlőségi referens kinevezése.</p> <p>Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási projekt megvalósításához.</p> <p>Közösségi szociális munka szervezése.</p> <p>Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése.</p> <p>Szegregátum térkép készítése.</p> <p>Pályázatok figyelése, komplex telep program pályázat benyújtása.</p> <p>Program a szegregációból eredő hátrányok csökkentésére és kompenzálására.</p>	<p>Munkaügyi Központ, általános iskola, önkormányzat. Felelős: Jegyző</p> <p>Családsegítő szolgálat, Roma Nemzetiségi Önkormányzat vezetője. Felelős: Roma Nemzetiségi Önkormányzat vezetője.</p> <p>Önkormányzat, családsegítő szolgálat. Felelős: Polgármester.</p> <p>Munkaügyi Központ, önkormányzat, általános iskola. Felelős: általános iskola-igazgató.</p> <p>Szociális szolgálatok, egészségügy. Felelős: családsegítő szolgálat munkatársa.</p> <p>Szociális szolgálatok, egészségügy. Felelős: gyermekjóléti szolgálat munkatársa.</p> <p>Roma Nemzetiségi Önkormányzat vezetője, önkormányzat. Felelős: Polgármester.</p> <p>Roma Nemzetiségi Önkormányzat, önkormányzat, szociális szolgálat. Felelős: Jegyző.</p>
<p>Gyermekek</p>	<p>Igényfelmérés végzése a településen.</p> <p>Szükség esetén az óvodában bölcsődei csoport működtetése.</p> <p>A gyermekek, tanulók egyéni adottságaihoz igazodó pedagógiai módszertanok adaptálásának támogatása a törésmentes továbbhaladás</p>	<p>Óvoda, védőnői szolgálat, önkormányzat. Felelős: Óvoda vezetője.</p> <p>Óvoda, általános iskola. Felelős: általános iskola munkatársa.</p> <p>Általános iskola, Pedagógiai Szakszolgálat. Felelős: általános iskola igazgatója.</p> <p>Gyermekjóléti szolgálat, önkormányzat. Felelős: a gyermekjóléti szolgálat vezetője.</p>

	<p>biztosításának céljából.</p> <p>Az átlagtól lemaradók esetében a szakszolgálatok és szakmai szolgáltatók igénybevételel megvalósított komplex vizsgálatok és egyéni fejlesztési programok kidolgozásának támogatása, az optimális fejlesztés feltételeinek biztosítása.</p> <p>Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése.</p> <p>A közoktatási intézmény és a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti kapcsolat erősítése, kölcsönös együttműködések kialakítása.</p> <p>A halmozottan hátrányos helyzetűek felzárkóztatása. Képesség- és kompetenciafejlesztése.</p> <p>Szaktanárok szakmai fejlesztése.</p> <p>Korai óvodáztatás elősegítése.</p> <p>Tanulók iskolai sikerességének növelése.</p> <p>Családokkal való együttműködés kialakítása, erősítése.</p>	<p>Általános iskola, óvoda, Roma Nemzetiségi Önkormányzat, önkormányzat. Pedagógiai Szakszolgálat. Felelős: Jegyző. Önkormányzat, Intézményvezetők. Felelős: Polgármester.</p>
Idősek	<p>A társadalmi életben való részvétel erősítése, feltételeinek biztosítása. A szomszédos településen lévő nappali ellátásra az idősek bejárásának megoldása.</p> <p>Képzések igény szerinti szervezése.</p> <p>Generációs programok szervezése.</p> <p>Rendezvények, ünnepek közös megünneplése, megemlékezés, színházi előadások szervezése.</p> <p>Informatikai képzés.</p> <p>Önkéntes munka szervezése minden szociális intézmény és civil szervezet segítségével, általános iskola bevonásával.</p>	<p>Szociális szolgáltatások, önkormányzat, szociális gondozók. Felelős: családsegítő szolgálat vezetője.</p> <p>Szociális szolgáltatások, közoktatás. Felelős: családsegítő szolgálat munkatársa.</p> <p>Szociális szolgálat, egészségügy, egyház, általános iskola, önkormányzat. Felelős: Jegyző.</p> <p>Önkormányzat, közoktatás. Felelős: önkormányzati munkatárs.</p> <p>Minden szociális intézmény, általános iskola, önkormányzat. Felelős: önkormányzati munkatárs.</p>

Nők	<p>A kötelező adatszolgáltatások áttekintése;</p> <p>rövid- és középtávú adat-gyűjtési- és elemzési terv készítése; meglévő adatok táblázatba rendezése.</p> <p>Gender szakértelemmel rendelkező szakértő képzése – pályázat útján - felkészítése, munkába állítása .</p> <p>Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása. Az önszolgáltató anyacsoportokat szervező és működtető civil, egyházi, vagy önkormányzati kezdeményezések támogatása.</p> <p>Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése igényfelmérés függvényében.</p> <p>Adatgyűjtés (Munkaügyi Központ, KSH segítségét igénybe véve) a munkaerő- és a munkahely-kínálat összehasonlítása céljából, szakképzettség, nemek szerint is bontva, a helyben rendelkezésre álló átképzési lehetőségekre és a lehetséges alternatív munkavégzési formákra is tekintettel.</p> <p>Szakmaközi munkacsoportot működtetése, aki az indikátorokhoz adatot gyűjt és szolgáltat, programokat dolgoz ki, pályázik a kismamák biztonságának elősegítésére (orvosi ellátás, egészséges ivóvíz, élelem biztosítása). Kismamáknak (terhességre, szülésre, gyermekgondozásra felkészítő) csoport: családtervezési programok tervezése. Önszolgáltató csoportok szervezése.</p>	<p>Szociális szolgálat, egészségügy, önkormányzat. Felelős: családsegítő szolgálat munkatársa.</p> <p>Önkormányzat. Felelős: önkormányzati munkatárs.</p> <p>Minden szociális szolgálat, egyház, önkormányzat. Felelős: önkormányzati munkatárs.</p> <p>Óvoda, védőnői szolgálat, önkormányzat. Felelős: óvoda vezetője.</p> <p>Önkormányzat. Felelős: önkormányzati munkatárs.</p> <p>Minden szociális szolgálat, védőnői szolgálat, önkormányzat. Felelős: szociális munkatárs.</p>

<p>Fogyatékkal élők</p>	<p>A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználók otthonába hozhatják a közösséget. Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program.</p> <p>Adatgyűjtés a különböző statisztikai mutatók segítségével a releváns helyi partnerek bevonásával. Adatelemzés és problémafeltárás a fogyatékkal élők esélyegyenlősége tekintetében.</p> <p>Atipikus foglalkoztatási formák létrehozása (önkormányzati intézményrendszeren belül), támogatása. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljuttatásuk (eljuttatásuk) terén.</p>	<p>Szociális szolgálatok, egyház, önkormányzat. Felelős: szociális munkatárs. Önkormányzat, szociális szolgálatok. Felelős: Polgármester. Önkormányzat, szociális szolgálatok. Felelős: Jegyző. Önkormányzat. Felelős: Polgármester.</p>
-------------------------	--	--

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák közszolgáltatásokhoz való hozzáférése, diszkrimináció-mentessége biztosított.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők életesélyei, életkörülményei tartósan és alapvetően javuljanak.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek megfelelő szomatomentális fejlődésének biztosát. Szabadidős programok szervezését, biztonságos, kulturált színterek működtetését.

Folyamatosan odafigyelünk az időseknek a társadalmi életben való részvételének erősítésére, feltételeinek biztosítására.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az önsegítő anyacsoportokat szervező és működtető civil, egyházi, vagy önkormányzati kezdeményezések támogatását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők kommunikációs színtérének biztosítására, olyan támogatások bevezetésére, amely az internethez való hozzáférést segíti.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1.	A munkanélküliség csökkentése.	Magas a nyilvántartott álláskeresők száma a településen.	Munkanélküliség csökkentése.		Közmunkaprogram továbbfolytatása. Tréning tartása a munkanélküliek számára.	Jegyző.	Pályázat elfogadását követően.	Nyilvántartott álláskeresők számának nyomon követése.	Humán, pénzügyi.	Pályázati támogatást követően önerőből fenntartható.
2.	Iskolai végzettség fejlesztése.	A munkanélküliek közel felét az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők teszik ki.	Munkanélküliség csökkentése.		Felnőttképzés szervezése.	Polgármester	5 éven belül.	Felnőttképzésen résztvevők száma.	Humán, pénzügyi.	Nagyobb anyagi ráfordítás nélkül fenntartható.
3.	Romák közszolgáltatáshoz való hozzáférése, diszkriminációmentesség biztosítása.	Nincs önkormányzati adatgyűjtés, elemzés a romák közszolgáltatáshoz való hozzáféréséről, igénybe vételéről. Nincs esélyegyenlőségi megbízott a	Diszkriminációmentesség, a közszolgáltatáshoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása.		Szükségletalapú szolgáltatások szervezése. Esélyegyenlőségi biztos kinevezése.	Szociális Központ családgyógyozója.	5 éven belül.	Az állampolgárok életminőségének folyamatos vizsgálata.	Humán, technikai.	Nagyobb anyagi ráfordítás nélkül fenntartható.

		településen.								
4.	Társadalmi felzárkóztatás a roma népesség körében.	A roma népesség hátrányos helyzete több, egymással szorosán összefüggő társadalmi, gazdasági probléma eredője. Csak a több problématerületre az oktatás, foglalkoztatás, szociális és egészségügyi területre egyszerre koncentrálni, átfogó problémakezelési megoldások, komplex programok vezethetnek eredményre. A hátrányos helyzetek generációkon keresztül átöröklődése.	Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási projekt megvalósításához.		Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások bővítése. Közösségi szociális munka szervezése Szociális képzés Közmunkaprogram.	Polgármester.	Folyamatos.	Rövid távú: pályázatok Közép Távú: képzéseken való részvétel Hosszú távú pl.: Önellátó gazdálkodás megvalósulása.	Pályázati erőforrások, humán erőforrás	Az eredmények fenntarthatóságát szolgálja a folyamatos képzéseken való részvétel és az önellátó gazdálkodás hosszú távú fenntartása.
5.	Szegregált körülmények megszüntetése.	A településen több család él szegregált körülmények között.	Komplex telepprogram benyújtása.		Szegregátum térkép készítése. Program a szegregációból eredő hátrányok csökkentésére és kompenzálására.	Önkormányzat.	Pályázat elfogadását követően.	Életkörülmények vizsgálata.	Pályázati erőforrások, humán erőforrás.	Pályázat elfogadását követően fenntartható.

II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Igény esetén bölcsődei csoport működtetése a településen.	Nincs bölcsőde a településen.	Bölcsődei csoport működtetése.		Felmérés végzése a településen, mennyien igényelnének bölcsődei elhelyezést gyermekük számára. Szükség esetén az óvodában bölcsődei csoport működtetése.	Családgondozó.	3 éven belül.	Statistika a felmérésből.	Pályázati erőforrások, humán erőforrás.	Pályázati támogatással fenntartható.
2	Adatgyűjtés HHH-s gyermekekről, segítségük.	Magas a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma a településen. A halmozottan hátrányos tanulók tanulási nehézségei, magatartás, és beilleszkedési problémáik.	Adatok nyilvántartásba vétele és megosztása az érintett intézményekkel, monitoring. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, képesség- és kompetenciafejlesztése.		Adatgyűjtés Az összegyűjtött adatokból egységes adatbázis készítése Adatok aktualizálása. A gyermekek, tanulók egyéni adottságaihoz igazodó pedagógiai módszerek adaptálásának támogatása a törésmentes továbbhaladás biztosításának céljából. Az iskolafokok közötti átmenet elősegítése, a	Családsegítő Szolgálat.	Folyamatos.	Nevelési- oktatási intézmények beszámolóí Éves gyermekvédelmi beszámoló Összegyűjtött adatok.	Humán erőforrás, technikai erőforrás	Nagyobb anyagi ráfordítás nélkül fenntartható.

					lemorzsolódás megelőzése, a sikeres továbbhaladás és a tanulók utánkövetésének megvalósítása érdekében intézményi együttműködése k (pl. mentorálás) támogatása és biztosítása.					
3	A közoktatási intézmény és a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti kapcsolat feljlesztése	A közoktatási intézmény és a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti kapcsolat fejlesztésre szorul.	A közoktatási intézmény és a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat közötti kapcsolat erősítése, kölcsönös együttműködések kialakítása.		Kölcsönös együttműködések kialakítása a roma (H)HH gyerekek minőségi nevelésének- oktatásának érdekében.	Intézményvezetők, helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke és képviselői.	2015.	Kölcsönös együttműködés el megoldott esetek száma. A roma (H)HH gyermekek emelkedő iskolai sikere.	Humán, technikai	Nagyobb anyagi ráfordítás nélkül fenntartható.
4.	A gyermek-jóléti rendszer eredményes működése érdekében hatékony jelzőrendszer	Magas a gyvk-s gyermekek / tanulók aránya.	A nehéz helyzetbe kerülő gyermekek segítése minél korábban megkezdődhesen.		A település jegyzője, a családsegítő, a védőnő, a gyermekjóléti szolgálat helyi képviselője, az óvoda, iskola	Jegyző.	3 éven belül	Az intézkedések száma.	Humán, technikai	Nagyobb anyagi ráfordítás nélkül fenntartható.

	működtetése.				együttműködése , a problémák jelzésére intézkedések közös megfogalmazása.					
5.	Gyermekek szabadidő eltöltését szolgáló közösségi terek és programok létrehozása	A család működését zavaró és akadályozó okok közül a családok anyagi, család széteséséből, a nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiányából adódó veszélyeztetettség megemelkedett.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése. Rövid távú: felmérni az igényeket, a nehéz anyagi helyzetben élő gyermekek számát Közép távú: pályázatok figyelése, nyomon követése Hosszú távú: megfelelő pályázati forrás esetén a nehéz anyagi helyzetű gyermekek nyári		Adatgyűjtés Pályázatfigyelés Pályázat lebonyolítása Szabadidős program megszervezése és lebonyolítása, ill. játszótér megtervezése és kivitelezése	Önkormányzat.	Pályázat elfogadását követően.	A megnyert pályázatok és az azt követő projektek végig vitele.	Pályázati erőforrás, humán erőforrás, technikai erőforrás.	Pályázati támogatással fenntartható.

			táboroztatásának megszervezése és lebonyolítása, esetlegesen a településen játszótér korszerűsítése.							
6.	Óvoda, Iskola esélyegyenlőség i alapú fejlesztések támogatása	A HH, HHH gyermekek nevelése, oktatása több problémát rejt magában, iskolai sikerességük (köztük a roma gyerekeké) nem megfelelően támogatott.	Az önkormányzat célja, hogy a közoktatási intézménnyel együttműködjön , azt támogassa olyan programok megvalósításában, amely a HH, a HHH, köztük a roma gyermekek, diákok eredményes nevelésére, oktatására irányulnak valamint elősegítik a tanulók iskolai sikerességének javulását.		Szaktanárok szakmai fejlesztése. Korai óvodáztatás elősegítése. Tanulók iskolai sikerességének növelése. Családokkal való együttműködés kialakítása, erősítése.	Önkormányzat. Intézményvezetők	2013-2015	Intézkedések száma. A programba bevont gyermekek, pedagógusok száma.	Hazai, uniós forrás	Fenntartható
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Nők helyzetét érintő adatgyűjtés, kompetenciafejl	Nincs nemekre érzékeny adatgyűjtés, elemzés és	Adatgyűjtés, elemzés megvalósítása. Gender-szakértelemmel	.	A kötelező adatszolgáltatások áttekintése; rövid- és	Önkormányzat.	Pályázat elfogadását követően.	Statisztika alapján.	Pályázati, humán erőforrás. Technikai	Pályázat elfogadását követően anyagi ráfordítás nélkül

	esztés	értékelés az önkormányzatná I. Gender-szakértelemmel is rendelkező kompetencia hiánya.	rendelkező képzése.		középtávú adatgyűjtési és elemzési terv készítése; meglévő adatok táblázatba rendezése. Gender szakértelemmel rendelkező szakértő képzése, felkészítése, munkába állítása .				erőforrás.	fenntartható.
2	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása.	A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata, magas. A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva. (A gyermekintézmények rugalmatlan nyitva tartása nehezíti a munkavállalást.) Van-e a területen elérhető munkalehetőség (nőknek is)?	Szükségletfelmérés. Célzott támogatások kialakítása.		Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása.	Családsegítő Szolgálat.	5 éven belül.	Statisztika alapján.	Pályázati, humán erőforrás.	Pályázat elfogadását követően anyagi ráfordítás nélkül fenntartható
3	Nők munkaerőpiaci reintegrációja a	A gyás-ról, gyes-ről való visszatérés	Célunk, hogy a gyesről visszatérő nőket		Képzések Munkaközvetíté s	Önkormányzat.	Pályázat elfogadását követően.	Programba bevont személyek	Pályázati erőforrások, humán	Pályázati forrás útján fenntartható.

	gyermekvállalás után.	nehézsége a munkaerőpiacra.	ne érje hátrányos megkülönböztet és a munkaerőpiacon. Rövid távú: adatgyűjtés Közép távú: képzések szervezése Hosszú távú: képzéseknek megfelelő munkahelyeken való elhelyezkedés		(táv munka, részmunkaidő). Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.			száma Hány anyuka tudott elhelyezkedni a programban való részvételt követően?	erőforrások	
...	Felkészülés a gyermekvállalásra	Van-e megfelelő tájékoztatás és hatékony segítség a településen a fogamzásszabályozás. Várandós anyák felkészítése a gyermekvállalásra és gyermekgondozásra	Cél a hatékony fogamzásszabályozás biztosítása. Várandós anyák felkészítése a gyermekvállalásra és gyermekgondozásra.		Szakmaközi munkacsoportot működtetése, aki az indikátorokhoz adatot gyűjt és szolgáltat, programokat dolgoz ki, pályázik a kismamák biztonságának elősegítésére (orvosi ellátás,	Családsegítő Szolgálat.	5 éven belül.	Statisztika alapján.	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás.	Nagyobb anyagi ráfordítás nélkül fenntartható.

					egészséges ivóvíz, élelem biztosítása). Kismamáknak (terhességre, szülésre, gyermekgondozásra felkészítő) csoport: családtervezési programok tervezése. Önsegítő csoportok szervezése.					
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Idősek közösségi életének bővítése.	A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás nem a legmagasabb színvonalú. Nincs idősek részére nappali ellátás a településen. Magas az egyedül élők aránya. A közösségi életből sokszor „kiszorulnak”. Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése. Képzések igény szerinti bővítése. Rövid távú: kapcsolatfelvétel az Idősek Klubjával Közép távú: közös programok megtervezése Hosszú távú: programok megvalósítása.		Igény felmérése a programokra vonatkozóan Programok szervezése. Lebonyolítás. Generációk közötti programok szervezése.	Polgármester.	3 éven belül.	Rövid távon az igények felmérése után programtervezet Közép távon a megvalósítás, célcsoport tájékoztatása plakátok és rádióban történő reklámozás útján Hosszú távon folyamatos további programok megvalósítása a felmért igények szerint.	Pénzügyi és humán erőforrások.	Nagyobb anyagi ráfordítás nélkül fenntartható.

2	Idősek informatikai jártasságának fejlesztése.	Informatikai jártasságuk nagyon alacsony szintű, legtöbb esetben teljes mértékben hiányzik.	Informatikai képzés.		Informatikai képzés megszervezése.	Önkormányzat.	Pályázat elfogadását követően.	A képzésen résztvevők száma.	Pályázati, humán erőforrás.	Pályázat elfogadását követően fenntartható.
3	Önkéntes munka szervezése.	Nincs önkéntes munka a településen, ami az idősek életét segítené.	Önkéntes munka.		Közösségi szociális munka, önkéntes munka szervezése.	Családsegítő Szolgálat.	5 éven belül.	Önkéntes munkában részt vevők száma.	Pénzügyi, humán, technikai erőforrások.	Nagyobb anyagi ráfordítás nélkül fenntartható.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Önsegítő csoportok, fórumok szervezése	Az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékoszt ápoló családtagnak kapcsolatteremtésre, önsegítő csoportok szervezésére, a fórumokba való bekapcsolódásra kevés lehetősége van.	Önsegítő csoportok, fórumok szervezése a fogyatékkal élők számára.		A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználók otthonába hozhatják a közösséget. Lehetőségek: közterületen térítésmentes WIFI szolgáltatás, képzések szervezése, olyan támogatások bevezetése, amely az internethez való hozzáférést segíti.	Önkormányzat.	3 éven belül.	Statisztika alapján.	Pénzügyi, humán, technikai.	Anyagi ráfordítással fenntartható.
2	Intézmények akadálymentesít	Közszolgáltatás okhoz, kulturális	Célunk, hogy minden		Fontossági sorrend	Önkormányzat.	Akadálymentes épületek aránya.	Építési napló Ellenőrző	Pénzügyi háttér biztosítása	Megvalósulás esetén a

	ése	és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya nem jók.	intézményünk teljes körűen akadálymentesített legyen. Ennek érdekében figyelemmel kell lennünk a fogyatékkal élők igényeire.		felállítása Tervezés Szervezés (Kivel, milyen módon, pályázatfigyelés) Kivitelezés			hatóság rövid-, közép-, hosszútávon Műszaki átvétel	(tervezés a költségvetésben) Emberi erőforrás (közmunaprogram)) Pályázatok igénybevétele	fenntarthatóságot a karbantartás, utólagos átvizsgálás jelenti.
3	Egészségügyi prevenciók szolgáltatások igénybevételek elősegítése	Az egészségügyi prevenciók szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.		Adatgyűjtés a fogyatékkal élő személyekről Felvilágosító tájékoztatás a szűrővizsgálatokról (akár írásos formában is) Szűrővizsgálók megszervezése A fogyatékkal élő személyek eljuttatásának megszervezése a szűrővizsgálatokra	Önkormányzat.	Pályázat elfogadását követően.	Szűrővizsgálónak való részvétel számokban kifejezve	Pályázati és humán erőforrások.	Pályázat elfogadását követően fenntartható.

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a mindenkori polgármester felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelőségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Tiszaszentmárton község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Tiszaszentmárton község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Mellékletek: HEP 1.számú melléklete

Dátum

Aláírás

Tiszaszentmárton Község Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Egyebek:

1./ **Szűcs Dezső:** Tájékoztatja a képviselő-testület tagjait, hogy a 2010. évi informatikai normatíva, melynek az elszámolásával megcsúsztak, kamataival együtt visszaérkezett az önkormányzat számlájára, összesen 1.209.000 Ft összegben.

2./ Ismert a testület előtt, hogy ez év márciusában, a rendkívüli időjárás alkalmával megsérült a hótoló, melynek a javítási költségére vis maior támogatás iránti kérelmet nyújtott be az önkormányzat, azonban azt a Belügyminisztérium elutasította. Szükség lesz egy tartalék hótoló beszerzésére. Ilyen helyzet bármikor előfordulhat, hogy a meglévő hótoló megsérül és olyankor megbénul a település. Két hótolóval hatékonyabban lehet a munkát ellátni.

3./ Az önkormányzat által megtermelt tritikálé learatásra került és be lett tárolva a konzervüzem területére. 32 q lett a tritikálé, melynek mázsája jelenleg 3.600 Ft.

4./ Elmondja, hogy a repülőnapokra nem tudott 20 személyes buszt szervezni, a nagy busz pedig sokba kerülne. Javasolja, hogy két önkormányzati busszal történjen a kirándulás. A tiszaszentmártoni busz mellé el fogja kérni a tiszabezdédi buszt.

Boros Gyula: Elmondja, hogy a Felső-Szabolcsi Környezetgazdálkodási Kft végelszámolással megszűnt. A cég minden kötelezettségének eleget tett. A törzstőkjét várhatóan szeptember hónapban a befizetett arányban minden önkormányzat visszakapja.

Mivel az ülésen több napirend nem volt, azt Szűcs Dezső polgármester bezárta.

Szűcs Dezső
polgármester

Dr. Szép Béláné
jegyző